

Nihánj me 'o yanj cartá qui'yaj síí cu'naj Pabló ca'néé so' rihaan nij yuvii noco' man Diose yanj chuman' cu'naj Corinto a

¹ 'Unj ro', me síí cu'naj Pabló, ne me rá Diose cataj xna'anj 'unj rihaan yuvii che'é Jesucristó, ne che'é dan cune' Jesucristó mán 'unj guún 'unj apóstol nata' se-nana so' rihaan yuvii a. Ne vaa tinúú ní' síí cu'naj Sóstenes, ne ne so' gaj nihánj, ² ne 'yaj núj yanj nihánj ca'nej núj rihaan nij soj sij amán rá ni'yaj man Diose yanj chuman' Corinto sij naqui'yaj guee nimán che'é Jesucristó a. Dan me se canacúún Diose man soj guun soj síí naqui'yaj guee nimán, ne veé ca'nej yanj nihánj cachee rihaan cunudanj yo'ó nij síí yanj me rej ma'an síí táá tu'va se-chuvii Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' a. Dan me se síí 'nij ra'a man nij so' ne síí 'nij ra'a man ma'an ya ní' me ya so' a. ³ Me rá núj qui'yaj Rej ní' Diose qui'yaj Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' qui'yaj ndo'o se luj che'é soj, ne me rá núj gaa xej nimán soj, qui'yaj roj so' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nago' síí cu'naj Pabló graciá rihaan Diose che'é nij síí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' cu'naj Corinto a

⁴ Niganj nagó' 'unj graciá rihaan Diose che'é nij soj che'é se luj qui'yaj Diose che'é soj che'é se noco' soj man Jesucristó adonj. ⁵ 'O se che'é Jesucristó

ro', cavii sa' uxrá soj, qui'yaj Diose á. Dan me se uxrá xcaj soj cuentá, ne uxrá nari' soj nana sa', qui'yaj Diose, ⁶ ne danj qui'yaj soj che'é se sa' uxrá nari' soj se-nana Jesucristó nana tucu'yón 'unj man soj a. ⁷ Ne a 'ó se sa' rque Nimán Diose rihaan ní' ne achiin man soj a ma'. 'O se aj vaa nu' yo' rihaan soj, ne na'vij ndo'o soj ca'na' uún Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' rihaan chumiij nihánj nanj adonj. ⁸ Ne so' me sí racuíj ndo'o man soj, ne guun nucuaj soj canoco' raan soj man so' ndaa güii ca'ne' so' cacun' che'é yuvii, ne se tumé soj cacun', qui'yaj so' a ma'. ⁹ Vaa che'é gaa nucuaj rá ní' man Diose, ne Diose me sí canacúin man soj guun tuvi' soj ga ta'níi so' Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nij qui'yaj nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Corinto, naqui'yaj nij so' que'ee x'ne' man nij so' a

¹⁰ Dan me se cunō soj ca'mij, tinuj, nocoj. Ne che'é se-chuvi ya Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' ro', me achíin ni'yáj yaj rihaan nij soj se vaa yo'o cyaan gaa rá taran' soj do', yo'o cyaan ca'mii soj do', yo'o rcua'aan gaa soj do', raj chuguanj. ¹¹ Dan me se cataj xna'anj nij tuvi' síi cu'naj Cloé rihanj se vaa unu' soj ga tinúú soj ne uun vij ndo'o soj, nanj tinuj, nocoj. ¹² Dan me se ta'aj nij soj taj: “'Unj me síi noco' se-nana síi cu'naj Pabló a”. Yo'ó ta'aj nij soj taj: “'Unj me síi noco' se-nana síi cu'naj Apolos a”. Yo'ó ta'aj nij soj taj: “'Unj me síi noco' se-nana síi cu'naj Pedró a”. Yo'ó ta'aj nij soj taj: “'Unj me síi noco' se-nana Jesucristó a”. Dan me se danj vaa 'o 'o ta'aj soj a. ¹³ Ne me che'é 'yaj soj danj ga. 'O se nuvi' que'ee Jesucristó vaa ma'. Taj che'é gaa

que'ee x'ne' soj ma'. Cavi' ma'án 'un̄j rihaan rcutze che'é soj na'. Cata' ne soj che'é ma'án 'un̄j na'. Taj ma'. Che'é dan, me che'é taj ta'aj soj se vaa sij noco' manj me ta'aj soj ga.

¹⁴⁻¹⁵ Dan me se ne cuta' ne 'un̄j man soj ma'. Maan se orún' síi cu'naj Crispo do', síi cu'naj Gayo do', cata' ne qui'yáj, ne che'é dan se ca'vee cataj soj se vaa che'ej cata' ne soj ma'. Danj ga, ne guun niha' raj á. 'O se cata' ne soj che'é Jesucristó, cataj soj, ne ca'mii ya soj á. ¹⁶ Cuta' ne uún 'un̄j man nij tucua síi cu'naj Estéfanas, tzaj ne ne nuú sa' raj sese cuta' ne 'un̄j man yo'ó ta'aj yuvii a ma'. ¹⁷ 'O se nuvi' suun cuta' ne yuvii ataj ma'. 'O se ca'née xa' Jesucristó manj nataj se-nana Diose nana sa' rihaan yuvii, tzaj ne na'vej rá so' cavii raá 'un̄j nana cuu nachran' ca'mii 'un̄j ma'. Maan se nana nica inan̄j ca'mii 'un̄j, ga ne ca'vee xcaj yuvii cuentá se vaa nuveé nana avii raá yuvii me nana yo', maan ne se-nana Jesucristó ya me yo' adonj. Dan me se ya xcaj nij yuvii cuentá se vaa ya cavi' Jesucristó rihaan rcutze che'é nij so', ne ca'vee cuchuman rá nij yuvii cunó nij yuvii nana nica ca'mii 'un̄j adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa che'é se ca'née Diose man Jesucristó rihaan chumii nihánj, che'é dan ne'en ní' se vaa avii ndo'o raá Diose a

¹⁸ Dan me se vaa yuvii cacaa nu' cavii nu' ca'anj, ne nata' nii nana se vaa cavi' Jesucristó rihaan rcutze uno nij yuvii yo', tzaj ne taj se 'yá' cuchuman rá nij yuvii ma'. Nana snúú rma'an me nana yo' rihaan nij so' nanj adonj. Tzaj ne ino vaa rá ní' sij cavii sa', ne ne'en ní' se vaa che'é nana

yo' ro', guun nucuaj Diose t̄inanii Diose man ní rihaan sayuun adonj. ¹⁹ Ne danj Diose taj: “Nij sí avii ndo'o raá ro', guun nij so' sí ni'yon, qui'yáj, ne se guun nucuaj nij so' xcaj nij so' cuentá che'é nana sa', qui'yáj ma'”, taj nana no rihaan danj Diose á. ²⁰ Ne daj ran' nu' nij sí avii ndo'o raá man rihaan chumiñ nihánj cuano, rá soj ga. Yaj nihánj me se nana snúú rma'an avii raá nij so', qui'yaj Diose nanj adonj. ²¹ 'O se nij sí man rihaan chumiñ nihánj ro', ne caviñ raá nij so' daj vaa Diose ma'. Tzaj ne sí cuu raá me Diose, ne ma'an Diose caráán chrej rihaan nij so', gaa ne se gaa nanj xcaj nij so' cuentá che'é so' adonj. 'O se me rá Diose cunō nij yuviñ nana a'mii natáj núj, ne sese cunō nij yuviñ, ne t̄inanii Diose man nij yuviñ rihaan sayuun, ne dan me se nda' se nana snúú rma'an me nana a'mii núj, rá ta'aj nij yuviñ ro', tzaj ne orún' nana yo' me nana t̄inanii man yuviñ rihaan sayuun nanj adonj.

²² Ne xa' nij yuviñ israelitá, tzaj ne me uxrá rá nij so' qui'yaj Diose suun sa' nocōo quene'en nij so', ne xa' nij yuviñ yaníj, tzaj ne me rá nij so' cunō nij so' nana cuu á. ²³ Tzaj ne a'mii natáj núj nana se vaa cavi' Jesucristó rihaan rcutze che'é yuviñ, ne na'aj nij yuviñ israelitá cunō nij so' nana yo', ne nij yuviñ yaníj taj se vaa nana snúú rma'an me nana yo' uún adonj. ²⁴ Tzaj ne aj canacúun Diose man ta'aj nij yuviñ israelitá do', man ta'aj nij yuviñ yaníj do', se vaa canoco' nij so' man so', ne gaa uno nij so' nana a'mii natáj núj, ne uun ya rá nij so' se vaa sí ca'née Diose t̄inanii man yuviñ rihaan sayuun me Jesucristó, ne xcaj nij so' cuentá se vaa ya nucuaj

ndo'o Dioso ne ya avii ndo'o raa Dioso, che'é se ca'néé Dioso man Jesucristó rihaan chumiij nihánj adonj. ²⁵ Dan me se nda' se nana snúú rma'an me nana rqué Dioso, rá ta'aj nij yuvij, tzaj ne nuveé nana snúú rma'an me nana yo' ma'. 'O se avii doj raa Dioso rihaan nij yuvij nanj ei. Ne nda' se ninaj ndo'o Dioso, rá ta'aj nij yuvij, tzaj ne ne ninaj Dioso ma'. 'O se Dioso ro', me sí nucuaj ndo'o doj rihaan nij yuvij nucuaj ndo'o adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa che'é se sí ni'yon me ní, che'é dan ne'en ní se vaa inanj che'é Jesucristó me cavii sa' ní a

²⁶ Dan me se xcaj nij soj cuentá daj qui'yaj Dioso gaa canacúun Dioso man ma'an soj, tinuj, nocoj. Doj vaa nij sí avii ndo'o raa 'nij sca'núj soj á. Doj vaa nij sí nucuaj 'nij sca'núj soj á. Doj vaa nij sí xna'anj 'nij sca'núj soj á. Nuveé yuvij sa' doj rihaan yo'ó yuvij me ma'an soj ma'. ²⁷ Maan se inanj sí ni'yon narii Dioso, ne dan me se nacaj Dioso man nij sí ni'yon, che'é rej me rá Dioso guun na'aj nij sí avii ndo'o raa nanj á. Ne sí uun narii Dioso, ne dan me se nacaj Dioso man nij so', che'é rej me rá Dioso guun na'aj nij sí vaa suun nanj adonj. ²⁸ Ne taj yu'vee nó nij sí narii Dioso man ma', taj nij yuvij man rihaan chumiij nihánj, tzaj ne nacaj Dioso man nij so', ne qui'yaj canaán nij so' rihaan nij sí guun chij doj man rihaan chumiij nihánj adonj. ²⁹ Dan me se asa' quisij, gaa ne a 'ó yuvij se quisij rá ca'mij sa' che'é ma'an rihaan Dioso se vaa sij sa' uxrá me ma'an a. ³⁰ Dan me se Dioso me sí 'yaj 'nij ra'a Jesucristó man soj, ne che'é orún' Jesucristó avii raa ní, qui'yaj Dioso á.

Che'é orún' Jesucristó cunuu sa' nimán ní' rihaan Diose á. Che'é Jesucristó me ní' sí' sa' rihaan Diose, qui'yaj Diose á. Che'é Jesucristó quinanii ní' rihaan sayuun, qui'yaj Diose á. ³¹ Che'é dan no xcuún ní' qui'yaj ní' ndaa vaa taj danj Diose á. Dan me se taj danj Diose: “Se ca'mii sa' ní' che'é ma'an ní' ma'. Inanj che'é ma'an Diose guun rá ní' ca'mii sa' ní' á”. Danj taj danj Diose adonj.

2

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne ca'mii Pabló nana nachran' rihaan nij sí' man Corinto ma'. Maan se inanj cataj xna'anj so' se vaa cavi' Jesucristó rihaan rcutze che'é ní' a

¹ Ne'en nij soj se vaa gaa cuchí' 'unj chiháán soj, ne natá' 'unj se-nana Diose rihaan soj, ne ne guun rá 'unj ca'mii 'unj nana nachran' ndo'o rihaan soj, man tinuj, man nocej. 'O se ne guun rá 'unj cataj soj se vaa avii ndo'o raá 'unj ma'. ² Tananj yo'o guun rá 'unj cataj xna'anj 'unj che'é orún' Jesucristó se vaa cavi' so' rihaan rcutze che'é soj a. ³ Dan me se gaa cuchí' 'unj rihaan soj, ne guun na'aj 'unj ca'mii 'unj, ne cuchu'vi' nimanj, ne quirí'ij ndo'o manj nanj á. ⁴ Ne xa' nana natá' 'unj rihaan nij soj, tzaj ne nuveé nana cavii raa yuvii me nana yo' ma'. Tzaj ne cuno nij soj nana, ne guun ya rá soj se vaa Nimán Diose rqué nana yo' manj, ne guun ya rá soj se vaa ma'an Diose rqué se nucuaj manj ca'mij nana yo' rihaan soj adonj. ⁵ Che'é dan nuveé che'e se cavii ndo'o raá 'unj me cuchumán rá soj cuno soj nana yo' ma'.

Tañanj che'é se vaa rqué Diose se nucuaj man ní me cuchumán rá soj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ino uxrá vaa nana avii raq nij síi man rihaan chumií nihánj ga se-nana Diose nana sa' a

⁶ Dan me se nana cuu a'mii núj rihaan nij yuvii vaa chij rá, tzaj ne nuveé nana avii raq yuvii man rihaan chumií nihánj cuano me nana a'mii núj ma'. Ne a'mii núj nana avii raq nij síi uun chij rihaan chumií nihánj ma'. 'Q se ne'en núj se vaa nichrun' ca'nee Diose suun uun chij ata nij so' nanj adonj. ⁷ Tzaj ne a'mii núj se-nana Diose nana cuu adonj. Dan me se gaa ataa qui'yaj Diose chumií, ne yo'o guun rá Diose se vaa cunoy yuvii nana cuu yo', ne cavii sa' yuvii, ne ve'é ndo'o gaa yuvii, tzaj ne nij síi man gaa naá ro', ne quene'en nij so' nana yo' ma'. Ndaa yaj me tihaan naca Diose nana yo' rihaan yuvii nanj adonj. ⁸ Ne quene'en nij síi uun chij man rihaan chumií nihánj se-nana Diose nana cuu ma'. Dan me se Jesucristó me síi guun chij ndo'o rej xta', ne sese quene'en nij síi uun chij man rihaan chumií nihánj se-nana Diose, ne ne cachron nij so' man Jesucristó rihaan rcutze asuun saj ma'.

⁹ Tzaj ne danj Diose taj se vaa a 'ó yuvii ne guun nucuaj xcaj cuentá che'é se vaa qui'yaj Diose che'é ní' sij aráj cochroj rihaan Diose a. Danj taj danj Diose á. ¹⁰ Tzaj ne tihaan Nimán Diose man núj che'é nij rasuun qui'yaj Diose che'é ní' sij aráj cochroj rihaan Diose, ne dan me se tihaan Nimán Diose rasuun yo' man núj, qui'yaj ma'an Diose á. Dan me se nuchruj raq Nimán Diose cunudanj

rasuun, ne sa' uxrá nuchruij raa Nimán Diose daj vaa ma'an Diose adonj.

11 'O se a 'ó yuvii ne ne'en daj vaa rasuun 'nij yuve nimán yo'ó yuvii ma'. 'O se orún' nimán yuvii ne'en daj vaa nimán ma'an yuvii nanj adonj. Ne danj vaa Diose uún a. A 'ó ní' se ca'vee xcax cuentá daj vaa Diose ma'. Maan se orún' Nimán Diose me sí' ne'en daj vaa Diose nanj adonj. 12 Ne ino uxrá vaa nimán núj ga nimán nij yuvii man rihaan chumii nihánj, ne xa' núj, tzaj ne nuu Nimán Diose nimán núj, ne che'é dan me xcax núj cuentá daj vaa nij se sa' rqué Diose rihaan ní' adonj. 13 Dan me se gaa nata' núj rihaan yuvii che'é nij se sa' rqué Diose rihaan ní', ne ne a'mii núj nana avii raa yuvii ma'. Maan se a'mii núj nana tucu'yón Nimán Diose man núj, ne tucu'yón núj nana yo' rihaan yuvii nuu Nimán Diose nimán adonj.

14 'O se na'vej rá yuvii man rihaan chumii nihánj cunō nij so' nana a'mii Nimán Diose ma'. 'O se snúú rma'an nana a'mii Nimán Diose, rá nij so', ne ne racuíj Nimán Diose man nij so' naqui'yaj cuu nij so' nana yo' a man adonj. Che'é dan taj se 'yá' cunō nij so' ma'. 15 Xa' sí' racuíj Nimán Diose man, tzaj ne ne'en so' naqui'yaj cuu so' cunudanj rasuun, tzaj ne se ca'vee naqui'yaj cuu yo'ó yuvii man so' ma'. Se guun nucuaj nij yuvii xcax nij yuvii cuentá daj vaa rá so' ma'. 16 Dan me se danj Diose taj: “A 'ó yuvii ne ne'en daj vaa rá sí' 'nij ra'a man ní' ma'. Se guun nucuaj yuvii nago' yuvii chrej man sí' 'nij ra'a man ní' ma'”. Danj taj danj Diose á. Ne ase vaa rá Jesucristó ro', danj vaa rá ma'an núj, ne che'é dan se guun nucuaj yuvii naqui'yaj cuu yuvii man

núj a man adonj.

3

Nana nihánj taj xna'anj che'é suun qui'yaj suun Pabló rihaan Diose se vaa tucu'yón so' se-nana Diose rihaan nij sí man Corinto a

¹ Dan me se ase vaa yuvij tihaj guun che'e canoco' man Jesucristó ro', danj vaa nij soj gaa cuchí' 'unj rihaan soj, tinuj, nocoj. 'O se vaa ni'yón doj rá soj, ne ataa doj narí' soj cunō soj rihaan Nimán Diose, ne qui'yaj ndo'o soj se vaa me rá nee man soj qui'yaj soj, ne che'é dan ne ca'vee ca'mij nana chij rihaan soj a ma'. ² Ne guun nucuaj soj cunō soj nana chij a'mii Nimán Diose a ma'. Maan se inanj nana tucu'yón nii man xnii ca'mii 'unj rihaan soj, ne veé danj vaa soj ndaa se cuano nihánj, ne ne guun nucuaj soj cunō soj nana chij a man adonj. ³ Dan me se 'yaj ndo'o soj se vaa me rá inanj nee man soj qui'yaj soj, ne dan me se uun xcoj ruvaa ndo'o rá soj ni'yaj soj tinúú soj, ne che'é dan unu' soj ga tinúú soj, ne che'é dan me ne'en núj se vaa ne uno soj a'mii Nimán Diose a man chuguanj. Maan se ase vaa naj guun yuvij man rihaan chumij nihánj ro', danj vaa soj adonj.

⁴ Dan me se taj yo'o tuvi' soj: “Sij noco' man sí cu'naj Pabló mej á”. Ne yo'ó so' ro', taj: “Sij noco' man sí cu'naj Apolos mej á”. Danj a'mii 'o 'o ta'aj soj, ne che'é dan ase vaa naj guun yuvij man rihaan chumij nihánj vaa soj, rá 'unj nanj á. ⁵ Daj sij me sí cu'naj Apolos, ne daj sij mej, rá soj ga. Maan se sí 'yaj suun un rihaan sí 'nij ra'a man ní' me núj, ne inō vaa suun ata 'o 'o núj, qui'yaj

so', ne che'é suun qui'yaj suun núj ro', che'é dan amán rá soj ni'yaj soj man síi 'nij ra'a man ní' a. ⁶ Dan me se asino yaan cataj xna'anj 'unj se-nana Diose rihaan soj, gaa ne cuchi' síi cu'naj Apolos uún rihaan soj, gaa ne sa' doj tucu'yón so' nu' se-nana Diose rihaan soj, tzaj ne ma'an Diose me síi qui'yaj canoco' sa' nimán soj man so', ⁷ ne che'é dan taj che'é canoco' soj manj do', man síi cu'naj Apolos do' ma'. Maan se no xcúún soj canoco' soj man orún' Diose adonj. ⁸ Ne 'o cyaan vaa 'unj ga síi cu'naj Apolos, ne vaa güii naru'vee Diose rihaan núj che'é suun 'yaj suun núj, ⁹ ne dan me se 'yaj suun núj che'é Diose, ne ca'ne' Diose suun rihaan núj tucu'yón núj se-nana Diose rihaan soj nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa no xcúún 'o 'o síi me rá tucu'yón se-nana Diose tumé so' man ma'an so', gaa ne sa' tucu'yón so' a

¹⁰ Dan me se ase vaa síi ve'é uchruj ta'nga' chihón cayáan ve' ro', vaa 'unj, ne ve'é cuchruj 'unj tucuaán canoco' soj, che'é yan ca'ne' Diose suun yo' rihanj, ne cuano ro', tucu'yón yo'ó so' nana rihaan soj a. Dan me se no xcúún 'o 'o síi tucu'yón nana rihaan soj tumé so' man ma'an so', ne sa' gaa nana tucu'yón so' rihaan soj á. ¹¹ Se guun cuchruj nii yo'ó tucuaán rihaan soj ma'. 'O se se-tucuanj Jesucristó me tucuaán cuchruj 'unj rihaan soj, ne ne nó xcúún nii cuchruj nii yo'ó tucuaán rihaan soj man adonj. ¹² Ne ve'é ndo'o tucu'yón ta'aj nij yuvi se-tucuanj Jesucristó rihaan soj, ne nana nij doj tucu'yón yo'ó ta'aj nij yuvi rihaan soj, ¹³ tzaj ne vaa güii quene'en ní' daj vaa nana tucu'yón 'o 'o so'

rihaan soj, ne dan me se ca'na' uún Jesucristó rihaan chumiñ nihánj, ne xa' suun qui'yaj suun 'o 'o núj sij tucu'yón se-nana Diose, tzaj ne cachén suun yo' rque ya'an, qui'yaj Jesucristó, ne quene'en núj daj vaa nana tucu'yón 'o 'o núj nanj adonj.

14 Dan me se sese se cacaa nana tucu'yón yo'o so', ne quene'en ní' se vaa ve'é tucu'yón so' se-nana Diose, ne naru'vee Diose rihaan so', 15 tzaj ne sese cacaa nu' nana tucu'yón so', ne quene'en ní' se vaa taj yu'vee nó nana tucu'yón so' rihaan yuviñ, ne a 'ó xco' se naru'vee Diose rihaan so' nu' che'é suun qui'yaj suun so' a ma'. Dan me se quinaniñ ma'an so' rihaan sayuun, tzaj ne nana tucu'yón so' cacaa, ne orún' so' quinaniñ rihaan sayuun nanj adonj. 16-17 Ne ne'en soj se vaa sese tiri' yo'o so' man ve' na'víj yuviñ rihaan Diose ro', ne tiri' Diose man so' uún, ne ase vaa ve' na'víj yuviñ rihaan Diose ro', ta'nga' danj vaa ma'an soj rihaan Diose, ne yanj Nimán Diose ga soj, ne che'é dan ne nó xcúún yuviñ tucunu' yuviñ man soj ma'. 'O se sese cunu' soj ga tinúú soj, ne quirí' soj, ne tiri' Diose man síí qui'yaj danj man soj, ne cacaa so' adonj.

18 Sese vaa yo'o tuvi' soj avii ndo'o raq nana cuu hij nana uno yuviñ man rihaan chumiñ nihánj cuano, ne dan me se ca'ne' rá so' ga rej a'mii danj nanjei. Se guun tihá' yu'unj so' man ma'an so' ma'. Maan se xcaj so' cuentá ne naquiyaj so' síí snúú rma'an man so', gaa ne ca'vee quisij so' guun so' síí avii ndo'o raq doj chuguanj. Dan me se tananj a nari' so' nana ya, ne yá nu' cavii sa' so' doj nanj adonj. 19 Nana avii raq yuviñ man rihaan chumiñ

nihánj cuano ro', daj chihaa míj taj se uun nana yo' rihaan Diose ma'. 'O se danj Diose taj se vaa yuvií avii raá ro', me rá nij so' tihá' yu'unj nij so' tuvi' nij so', tzaj ne nicaj Diose nana avii raá nij so', ne tihá' yu'unj Diose man ma'an nij so' nanj adonj. Danj taj danj Diose ei. ²⁰ Ne taj uún danj Diose se vaa ne'en Diose se vaa taj yu'vee nó nana avii raá yuvií man rihaan chumií nihánj a ma'. Danj taj danj Diose a.

²¹ Che'é dan ne nó xcúún ní' ca'mii xta' ní' che'é nana avii raá yo' o yuvií ma'. Se guun cataj ní' se vaa sa' doj avii raá yo' o so', ne yo' o so' nij 'yaj, cataj ní' ma'. Tzaj ne xcaj ní' cuentá daj a'mii 'o 'o nij so' á. 'O se nana a'mii yuvií do', nu' rasuun man rihaan chumií nihánj do', ca'vee cavii sa' doj ma'an soj qui'yaj me ma'an rasuun yo', ne vaa se uun nana a'mii nij snó'o do', rasuun man rihaan chumií nihánj do', rihaan soj ei. ²² Dan me se nana a'mij do', nana a'mii síí cu'naj Apolos do', nana a'mii síí cu'naj Pedró do', vaa se uun nana yo' rihaan soj, ne rasuun man rihaan chumií nihánj ro', vaa se uun yo' rihaan soj á. Ne sese vaa i'na' soj, ne cavii sa' soj, che'é se vaa i'na' soj a. Sese cavii soj, ne ca'vee cavii sa' soj uún a. Ne sese ran' soj cuano nihánj do', sese quiran' soj rej rihaan ní' do', ne nu' nij rasuun yo' me vaa se uun rihaan soj á. ²³ 'O se síí noco' man Jesucristó me soj, ne ta'nij Diose me Jesucristó uún a.

4

Nana nihánj taj xna'anj se vaa síí 'nij ra'a man ní' me síí naqui'yaj cuu man ní' vaa güii a

1 Dan me se me rá núj xcaj cunudañj yuvij cuentá se vaa sij 'yaj suun rihaan Jesucristó me núj, ne no xcúún núj nata' núj nana me rá Diose tijaan naca Diose man yuvij nanj á. 2 Dan me se no xcúún núj qui'yaj suun núj nu' suun ca'ne' Diose rihaan núj, ne se ca'vee ca'ne' rá núj ga suun yo' a ma'. 3 Tzaj ne ca'vee se naqui'yaj cuu soj manj do', ca'vee se naj guun cuese naqui'yaj cuu che'ej do', tzaj ne taj se 'yaj ma'. 'O se a ma'an 'unj ne naqui'yaj cuu 'unj daj 'yáj ma'. 4 A 'ó cacun' ne tumé 'unj cuano, rá 'unj, tzaj ne dan me se ne ne'én 'unj daj vaa man ma'anj ma'. 'O se orún' sí 'nij ra'a man ní' me sí no xcúún naqui'yaj cuu che'ej nanj adonj. 5 Che'é dan se guun naqui'yaj cuu soj cacun' che'é yuvij ma'. Maan se na'vij soj ca'na' uún sí 'nij ra'a man ní' rihaan chumij nihánj ei. Cuano nihánj me se ne ne'en sa' ní' daj vaa 'yaj 'o 'o yuvij, tzaj ne asa' ca'na' sí 'nij ra'a man ní', ne tijaan so' rihaan ní' daj vaa 'yaj 'o 'o yuvij man rihaan chumij nihánj, ne sese sa' qui'yaj yo'o so', ne ma'an Diose cataj se vaa sa' qui'yaj so' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne noco' sa' nij sí man Corinto nana tucu'yón Pabló man nij so' a

6 Dan me se aj cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ma'an Jesucristó naqui'yaj cuu che'é núj ga sí cu'naj Apolos, ne me raj quene'en soj man núj, ne xcaj soj cuentá se vaa no xcúún soj cunō soj nana aj cataj xna'anj Diose rihaan ní' nana no rihaan yanj á. Dan me se se cataj soj se vaa sa' doj vaa yo'o tuvi' núj rihaan yo'o tuvi' núj ma'. 7 Sa' doj vaa so' rihaan yo'ó yuvij, rá so' na'. Me sí cataj rihaan so' se vaa sa' doj vaa so' ga, man tinuj, man nocoj.

Si'yáá so' ro', me se me sí rqué yo' rihaan so' ga. Ma'án so' qui'yaj na'. Ase Díose qui'yaj xa'. Sese rqué Díose nu' si'yáá so' rihaan so', ne taj che'é ca'mii xta' so' a doj ma'. ⁸ Ne xa' soj, tzaj ne a 'ó rasuun ne achiin man soj, rá soj, ne ru'vee me soj, rá soj, ne rii ta'nga' ndo'o soj, rá soj a. Ne xa' núj, tzaj ne a doj ne rii ta'nga' núj, rá soj a. Sese ya rii ta'nga' soj, ne guun niha' uxrá raj, ne ndaa a núj quirii ta'nga' ga soj ei.

⁹ Ne xa' núj apóstol cune' Jesucristó man nata' se-nana so' rihaan cunudanj nij yuvi man rihaan chumii nihánj, tzaj ne ase vaa sí naj rma'an ro', danj vaa núj rihaan chumii nihánj, ne sij daj doj cavi' me núj, qui'yaj Díose, raj a. Che'é dan ni'yaj ndo'o nij sí man rihaan chumii nihánj ni'yaj ma'an nij se-mozó Díose ni'yaj ndo'o man núj, che'é se vaa sí yanj rma'an me núj a. ¹⁰ Dan me se ase vaa sí ni'yon vaa núj rihaan chumii nihánj, che'é Jesucristó, tzaj ne sí cuu raq me soj che'é Jesucristó, rá soj a. Ne sí nucuaj ndo'o me soj, rá soj, tzaj ne núj me se sí inaj me núj a. Ne ve'é ndo'o aráj cochroj yuvi rihaan soj, tzaj ne xa' ma'an núj, tzaj ne tananj a nachri' yuvi ni'yaj yuvi man núj a.

¹¹ Nu' ca'na' me se achiin se chá rihaan núj do', achiin se co'o núj do', achiin yatzij quitaj xráá núj do' á. Tucuxru' ndo'o nii man núj, ne ne'en nii se vaa taj vaj to'óo núj a. ¹² Dan me se 'yaj suun ndo'o núj, gaa ne a'vee ri' núj se achiin man núj a. Nachri' nii ni'yaj nii man núj, tzaj ne a'mii núj nana luj rihaan nij sí nachri' ni'yaj man núj, ne 'yaj nii sayuun man núj, tzaj ne ne a'ne' rá núj ga suun vaa rihaan núj a man adonj. ¹³ Nana nij

a'mii nii rihaan núj, tzaj ne nana sa' a'mii núj ga nij sí a'mii nij che'é núj a. Ase vaa nacaj na'nu' nii rihaan cunudanj rasuun man rihaan chumij ro', danj vaa núj rihaan chumij nihánj nu' ca'na', ne veé danj vaa núj ndaa cuano nihánj nanj adonj.

14 Dan me se quisij cachrón 'unj nana nihánj nayaá soj, ne nuveé che'e se me raj guun na'aj soj me cachronj nana nihánj ma'. 'O se ase vaa ta'nij vaa soj rihanj, tinuj, nocoj, ne che'é se 'ee raj man soj, che'é dan me raj narquej chrej sa' man soj ei. 15 Ca'vee se cuchí' chí' míj sí tucu'yón che'é Jesucristó rihaan soj, tzaj ne asinoj me sí cataj xna'anj se-nana Diose nana sa' rihaan soj á. Canoco' soj man Jesucristó ga 'unj, ne che'é dan ase vaa rej soj vaa 'unj, tinuj, nocoj. 16 Che'é dan me cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ase vaa 'yáa 'unj ro', danj gaá qui'yaj guee soj uún a. 17 Che'é dan ca'nej 'unj man sí cu'naj Timoteo cuchí' so' rihaan soj, ne sí noco' man sí 'nij ra'a man ní' me so' ga 'unj, ne che'é dan ase vaa ta'nij vaa so' a. 'Ee raj man so', ne nucuaj raj man so' nanj adonj. Cataj xna'anj uún so' rihaan soj nu' tucuáán noco' 'unj che'é Jesucristó, ne 'o cuyaán vaa nana tucu'yón so' ga nana tucu'yón 'unj rihaan nij sí amán rá ni'yaj man Jesucristó man cunudanj nij chuman' rej vaj 'unj a.

18 Guun che'e ta'aj nij soj ca'mii xta' ta'aj nij soj, ne xa' nij sí a'mii xta', tzaj ne se cuchí' ma'anj rihaan soj, rá nij so' a. 19 Tzaj ne ra'yanj ya cuchí' ma'anj rihaan soj, sese ca'vej sí 'nij ra'a man ní', gaá ne nuveé inanj che'é nana a'mii xta' nij so' xcaj 'unj cuentá ma'. 'O se xcaj 'unj cuentá sese

ya quisij nij so' qui'yaj nij so' ndaa vaa taj nij so' adonj. ²⁰ 'O se se guun chij ní' ga Diose qui'yaj nana tu'va uun ní' ma'. 'O se guun chij ní' ga Diose, qui'yaj suun guun nucuaj ní' qui'yaj suun ní' che'é Diose adonj. ²¹ Me se me rá soj qui'yáj ga soj asa' cuchí' 'unj rihaan soj ga. Me rá soj qui'yáá 'unj sayuun man soj na'. Ase me rá soj gaa 'ee rá 'unj man soj ne ve'é ca'mij ga soj xa'.

5

Nana nihánj taj xna'anj se vaa a'ne' Pabló suun rihaan nij sí man Corinto se vaa quirii yaníj nij so' man 'o sí tumé cacun' 'nij sca'núj nij so' a

¹ Dan me se nata' nii rihanj se vaa 'nij 'o sí tumé ndo'o cacun' sca'núj nij soj, ne cacun' chi'lii ndo'o me yo', ne a nij sí ne noco' man Diose ne 'yaj danj ma'. Dan me se vaa yo'o sí otoj ga nica rej 'nij sca'núj soj, taj nii ei. ² Me che'é a'mii xta' soj ga. Me che'é ne nanó rá soj ga. Me che'é ne quirii yaníj soj man sí tumé cacun' 'nij sca'núj soj ga. ³⁻⁴ Nuvi' ya xa' 'unj ne ga soj cuano, tzaj ne nuchruj raa ndo'oj che'é soj, ne nana nihánj ro', a'mii 'unj, ne ase uun rá soj gaa nej ga soj ro', danj guun rá soj cunó soj nana nihánj á. Che'é dan asa' cunuu chre' soj, ne xcaj soj cuentá che'é rej ya nicun' nimán 'unj sca'núj soj, qui'yaj Jesucristó sij 'nij ra'a man ní', ne che'é Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' taj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ya tumé ndo'o snó'o yo' cacun', ⁵ ne taj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa tacuachén soj man sí tumé cacun' yo' rihaan sí chree cu'naj Satanás, gaa ne quiran' ndo'o nee man so' sayuun, qui'yaj sí chree, gaa ne sese xcaj

sa' so' cuentá, ne gaa asa' ca'na' sí 'nij ra'a man ní' ca'ne' so' cacun' che'é yuvii, gaa ne quinanii nimán so', qui'yaj sí 'nij ra'a man ní' a.

⁶ Ne chihan' uxrá vaa gaa a'mii xta' soj, man tinuj, man nocoj. Ne'en soj se vaa yo'óo cu'naj levadura 'yaj naraa nana rque rachrúún a. Doj tzin' yo'óo cu'naj levadura 'yaj naraa nana rque noco ndo'o cunj adonj. Ne ase vaa levadura rihaan cunj yo' ro', danj vaa orún' sí 'yaj cacun' rihaan soj, ne dan me se quirí' que'ee soj, qui'yaj orún' sí tumé cacun' 'nij sca'núj soj ei. ⁷ Che'é dan me, ne quirii yaníj soj nu' se nij 'nij sca'núj soj, gaa ne ase vaa cunj naca sa' ro', danj gaa soj, ne se guun qui'nij se nij sca'núj soj a ma'. Xa' soj, tzaj ne ya vaa sa' soj, qui'yaj Jesucristó, ne dan me se aj cavi' so' che'é ní', ne ase vaa caráán matzinj rihaan sayuun che'é nij yuvii israelitá gaa naá ro', danj vaa caráán Jesucristó rihaan nu' sayuun che'é ní', ne se quiran' ní' sayuun che'é cacun' tumé ní' a ma'. ⁸ Che'é dan, ase vaa navij rá nij yuvii israelitá cha'anj pascuá cha'anj avi' matzinj che'é nij so' ro', danj gaa ve'é ndo'o qui'yaj ma'an ní' rihaan Diose cuano, che'é rej cavi' Jesucristó che'é ní' á. Dan me se yuvii israelitá ro', ri'íj nij so' nu' se cu'naj levadura man tucuá nij so' gaa navij rá nij so' cha'anj pascuá, ne 'o cuyaan qui'yaj ní' ga nij so', quiri'ij ní' nu' se chi'ii man nimán ní', gaa ne se gaa chi'ii nimán ní' ei. Se qui'yaj ní' se nij qui'yaj ní' gaa rque ma'. Tananj ca'mii chij ní', ne inanj tucuáan ya qui'yaj ní' á.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa sese vaa 'o sí taj se vaa tinúú ní' me so', tzaj ne sese 'yaj ndo'o so'

cacun', ne se chá ní' chraa ga so' a

⁹ Aj ca'neé 'unj nana rihaan soj rihaan yo'ó yanj se vaa se cunuu chre' soj ga nij síí 'yaj cacun' ga chana adonj. ¹⁰ Tzaj ne ne ca'mii 'unj che'é síí man rihaan chumii nihánj síí ne noco' man Jesucristó ma'. Dan me se nij so' me síí 'yaj ndo'o cacun' ga chana, ne uun xcoj ruvaa rá nij so' ne'en nij so' tuvi' nij so', ne 'yaj ituu nij so' si'yaj tuvi' nij so', ne na'víj nij so' rihaan ya'anj ne vaa i'na' uún a. Tzaj ne sese me rá soj guun yaníj soj ga nij síí 'yaj cacun' man rihaan chumii nihánj, ne me rej ca'anj soj ga. 'O se man nij so' rihaan nu' cachra' chumii nihánj, ne se ca'vee curihanj soj rihaan nij so' rihaan chumii nihánj ma'. ¹¹ Maan se che'é soj cachron 'unj nana nihánj se vaa se guun cunuu chre' soj ga yo'o síí taj uun tinúú man soj, ne ne ya noco' so' man Jesucristó, ne 'nij so' sca'núj soj ei. Dan me se sese tinúú soj me so', taj yo'o so', tzaj ne sese 'yaj so' cacun' ga chana do', sese uun xcoj ruvaa rá so' do', sese na'víj so' rihaan ya'anj ne vaa i'na' do', sese nachri' so' ni'yaj so' tuvi' so' do', sese síí xnó me so' do', sese síí ituu me so' do', ne se cunuu chre' soj ga so' do', a ne nó xcúún so' cataj tinuj soj man so' a mei. Ne a 'ó chraa se chá soj ga so' a ma'.

¹²⁻¹³ Dan me se ne nó xcúún 'unj ca'ne' 'unj cacun' che'é nij síí ne noco' man Diose ma'. Ma'an Diose nó xcúún ca'ne' cacun' che'é nij so' adonj. Tzaj ne no xcúún soj ca'ne' soj cacun' che'é nij tinúú soj síí nuu chre' ga soj, ne danj Diose taj: "Quirii yaníj soj man síí chi'ii 'nij sca'núj ma'an soj á". Danj taj danj Diose adonj.

6

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne nó xcúún ní' ca'mií ní' che'é pleitó man sca'núj ní' rihaan nij cuese man chiháán ní' a. Ne se guun qui'yaj ní' cacun' man tinúú ní' ma'

¹ Gaa unu' soj ga tinúú soj, ne 'anj soj uchruj soj cacun' rihaan cuese síí ne amán rá ni'yaj man Jesucristó ne ne 'anj soj rihaan yo'o tuvi' nij síí sa' noco' man Diose man chuguanj. Nij uxrá vaa 'yaj soj danj ei. ² Ne ne ne'en soj se vaa vaa güii, ne ca'ne' ní' sij sa' noco' man Diose cunudanj cacun' che'é cunudanj nij yuvií man rihaan chumií nihánj a. Sese ca'ne' soj cacun' che'é cunudanj chumií vaa güii, gaa ne me che'é se guun nucuaj soj ca'ne' soj cacun' che'é cacun' le'ej nii cuano ga. ³ Ne ne'en soj se vaa vaa güii, ne ndaa che'é ya se-mozó Diose ca'ne' ní' cacun' vaa güii a. Che'é dan me ya guun nucuaj ya soj ca'ne' soj cacun' che'é daj a nij síí man rihaan chumií nihánj cuano ei. ⁴ Che'é dan, sese vaa cacun' sca'núj soj rihaan chumií nihánj, ne ca'anj cuchruj soj cacun' rihaan naj guun síí amán rá ni'yaj man Jesucristó ei. Me ma'an síí nica' doj rihaan cunudanj soj ro', guun nucuaj so' ca'ne' so' cacun' che'é tinúú soj ei. ⁵ Dan me se vaa che'é guun na'aj ya soj che'é se vaa 'yaj soj danj ei. Ne nuvi' a 'ó tinúú soj síí guun nucuaj naqui'yaj cuu man pleitó che'é tinúú soj síí man sca'núj soj a a. ⁶ Tzaj ne nuveé, maan se inanjan unu' soj ga tinúú soj, maan ne ndaa 'anj soj uchruj soj cacun' 'yaj soj rihaan nij síí ne amán rá ni'yaj man Jesucristó, ne nij uxrá vaa 'yaj soj adonj.

7 Che'é yan unu' soj gā tinúú soj me se aj tumé uxrá soj cacun' vaa nanj adonj. Aj quiri' nu' soj, ne sa' doj sese ca'ne' cachrij rá soj qui'yaj chi'ii tinúú soj man soj do', ca'ne' rá soj qui'yaj ituu cachrij tinúú soj man si'yaj soj do', nanj ei. 8 Tzaj ne na'vej rá soj qui'yaj soj danj, maan ne tananj a ma'an soj 'yaj chi'ii man tinúú soj do', 'yaj ituu soj si'yaj tinúú soj do', nanj chihá'. 9 Ne ne'en soj se vaa se cayáán nij síi chi'ii gā Diose asa' guun chij Diose rihaan chumiij nihánj a'. Se guun tiha' yu'unj soj man ma'an soj ma'. 'O se síi chi'ii do', síi na'víj rihaan ya'anj ne vaa i'na' do', síi otoj gā nica tuvi' do', chii chana do', síi otoj gā chii chana do', 10 síi ituu do', síi uun xcoj ruvaa rá do', síi xno do', síi nachri' ni'yaj tuvi' do', síi tiha' yu'unj man tuvi' do', se cayáán nij so' gā Diose asa' guun chij Diose rihaan chumiij nihánj a ma'. 11 Dan me se danj inanj qui'yaj ta'aj soj gaa rque, tzaj ne yaj me se x'néj cacun' taj xráá soj, ne cunuu sa' nimán soj, ne cunuu sa' soj rihaan Diose, qui'yaj Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' do', qui'yaj Nimán Diose síi noco' ní' man do', cuano ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne nó xcúún ní' qui'yaj ní' cacun' gā chana ma'

12 Dan me se taj ya uún nii, ne: “Síi vaa ya'núj rihaan mej a. Ca'vee qui'yáá 'unj naj guun rasuun me raj qui'yáj á”. Tzaj ne se cavii sa' 'unj, qui'yaj naj guun rasuun me raj qui'yáj a ma'. Dan me se ya uxrá síi vaa ya'núj rihaan mej, tzaj ne se ca'vej raj guun chij a doj rasuun rihanj ma'. 13 Dan me se taj ya uún nii, ne: “Vaa rque ní' a. Che'é dan cha ní' a. Inanj che'é rque ní' ro', vaa se chá yo'

a. Ne che'é se chá yo' vaa rque ní' uún”, taj uún nii a. Dan me se ya uxrá ei. Danj vaa roj yo' ei. Tzaj ne Diose qui'yaj navij roj yo' nanj chuguanj. Dan me se xa' nee man ní', tzaj ne nuveé se qui'yaj naj guun rasuun chi'ii ga chana me yo' ma'. Se cayáán ga sí' 'nij ra'a man ní' me yo', ne rej ne so' me uún yo' chuguanj. ¹⁴ Dan me se nda' rá se vaa naqui'yaj i'na' Diose man sí' 'nij ra'a man ní' gaa cavi' so' ro', danj guun nucuaj Diose cunu i'na' uún ma'an ní' qui'yaj uún so' nanj adonj.

¹⁵ Ne ne ne'en soj se vaa nee man nij soj me se ase vaa nee man Jesucristó ro', vaa nee man soj a. Dan me se ca'vee nıcaj ní' nee man Jesucristó, ne cunu rcua'aan yo' ga chana niha' rá ga chii, qui'yaj ní' na'. Se ca'vee gaa danj qui'yaj ní' a ma'. ¹⁶ Dan me se ne ne'en soj se vaa sí' otoj ga chana niha' rá ro', nuu 'o nee man so' ga chana yo' a. Dan me se ase vaa orún' yuvij vaa so' ga chana yo' nanj chuguanj. Danj Diose taj: “Ase vaa orún' yuvij ro', danj vaa roj so' a”. Danj a'mii danj Diose ei. ¹⁷ Tzaj ne sese guun tuvı' ní' ga sí' 'nij ra'a man ní', ne 'o vaa nimán ní' ga so' adonj.

¹⁸ Tumé uxrá soj man soj, ne naxuun soj man soj rihaan nij chana niha' chana me rá cotoj ga soj ei. Se ca'vej uxrá rá soj qui'yaj soj danj ma'. Naj guun cacun' qui'yaj ma'an snó'o ro', nuveé cacun' qui'yaj so' man ma'an nee man so' me cacun' yo' ma'. Tzaj ne sese qui'yaj snó'o cacun' ga chana niha' rá, ne yo' me cacun' qui'yaj so' man ma'an nee man so' adonj.

¹⁹ Ne ne ne'en soj se vaa ase vaa nuviı sa' ndo'o vaa nee man soj, ne rej yanj Nimán Diose me yo' a.

Dan me se Diose me sí rqué nee man soj rihaan soj, ne nuveé si'yaj ma'an soj me nee man soj a man adonj. ²⁰ Dan me se vaa ndo'o yu'vee nó soj rihaan Diose, ne nocoo ndo'o naru'vee so' gaa quiránj so' man soj, ne che'é dan no xcúún soj qui'yaj suun nee man soj che'é Diose, ne ve'é ndo'o ca'mii yuvii che'é Diose, qui'yaj soj ei.

7

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj ní' sese vaa nica ní' do', sese taj vaj nica ní' do' a

¹ Ne cuano nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan soj che'é rasuun xná'anj soj manj a. Dan me se sa' vaa sese se xcaj tuvi' snó'o ga chana saj adonj. Sa' vaa sese quinaj uun so', cayáan ma'an so' adonj.

² Tzaj ne cuano nihánj me se 'yaj ndo'o yuvii cacun' ga chana, ne che'é dan ca'vee a doj xcaj snó'o man nica so' nanj á. Dan me se no xcúún snó'o xcaj so' man chana, ne no xcúún chana xcaj no' man snó'o,

³ ne ve'é qui'yaj snó'o cotoj so' ga chana nica so', ne ve'é qui'yaj chana cotoj no' ga snó'o nica no' uún a. No xcúún roj so' cotoj roj so' ga tuvi' roj so' ei.

⁴ Dan me se chana ro', se quirii ta'nga' no' rihaan nee man ma'an no' ma'. 'O se nica no' quirii ta'nga' rihaan nee man no', ne vaa snó'o uún, ne se quirii ta'nga' so' rihaan nee man ma'an so' uún ma'. 'O se nica so' quirii ta'nga' rihaan nee man so' uún adonj.

⁵ Se guun cataj yo'o so' se vaa na'vej rá so' cotoj so' ga nica so' ma'. Tzaj ne sese 'o cuyaan guun rá roj nica roj so' se vaa me rá roj so' guun yanij roj so' rihaan tuvi' roj so' che'é yan yo'o cachinj ni'yaj

roj so' rihaan Diose doj güii, ne ca'vee qui'yaj roj so' danj ei. Dan me se ndaa quisíj cachín ni'yaj roj so' rihaan Diose, gaa ne cunu rcua'aan uún roj nica roj so', cotoj rcua'aan uún roj so' ei. Sese se cuno soj nana nihánj, ne caxrii sí chree chrej chi'ii rque soj, che'é se se guun nucuaj soj guun yaníj soj rihaan nica soj que'ee güii ma'.

⁶ Ne a'né' 'unj suun rihaan soj se vaa xcaj tuvi' soj, man tinuj, man nochoj. Maan se ataj 'unj se vaa sese me rá soj xcaj tuvi' soj, ne ca'vee qui'yaj soj danj ei. ⁷ Dan me se sa' doj sese 'o cyaan gaa cunudanj yuvi ga 'unj, ne guun nucuaj cunudanj nij yuvi cayáan ma'an nij yuvi, rá 'unj, tzaj ne se guun nucuaj cunudanj yuvi qui'yaj nij so' danj a ma'. Dan me se ndaa ino vaa se nucuaj 'o 'o ní' 'yaj ní', 'yaj Diose, ne dan me se ino vaa se nucuaj yo'ó tinúú ní' qui'yaj so', ne ino doj vaa se nucuaj yo'ó tinúú ní' qui'yaj so' uún a.

⁸ Dan me se cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj sij yaan do', rihaan soj chana yaan do', rihaan soj chana cavi' nica do', se vaa sa' vaa sese guun nucuaj soj cayáan ma'an soj, ne ase vaa uun ma'anj ro', danj gaa cane ma'an soj tzaj adonj. ⁹ Tzaj ne sese se guun nucuaj nij soj cayáan ma'an soj, ne táa a se xcaj tuvi' cachrij soj nanj ei. Che'é se acaa tiha' gaa me uun rá soj cotoj soj ga 'o chana, táa a se xcaj tuvi' cachrij soj nanj adonj.

¹⁰ Nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan soj sij vaa nica daj qui'yaj soj ga nica soj ei. Dan me se nuveé nana cavii raá ma'anj me nana nihánj ma'. 'O se nana cataj xna'anj sí 'nij ra'a man ní' rihaan ní' me nana nihánj adonj. Dan me se se cunanj chana

rihaan nica no' ma'. ¹¹ Sese cunanj chana rihaan nica no', ne quinaj uun no', ne se xcaj no' yo'ó snó'o ma'. Maan se ca'vee canicaj uún no' nan' no' rihaan nica no', ne guun tuvı' uún no' ga nica no' ei. Ne snó'o uún me se se tanáj so' man nica so' ma'.

¹² Vaa doj nana cataj xna'anj uún 'unj rihaan soj sij vaa nica, tzaj ne nuveé nana cataj xna'anj síi 'nij ra'a man ní' me nana nihánj, tzaj ne nana ya me nana nihánj, raj adonj. Dan me se sese vaa nica yo'o tinúú ní', ne nuveé chana amán rá ni'yaj man Jesucristó me no', tzaj ne taj che'é quirı'ij tinúú ní' man no', sese a'vej rá no' cane no' ga so' a. ¹³ Ne sese vaa chana ra'vij ní' chana amán rá ni'yaj man Jesucristó, ne nica no' ne amán rá ni'yaj man Jesucristó, tzaj ne cane no' ga so', ne taj che'é cunanj no' rihaan so', sese a'vej rá so' cane no' ga so' ma'. ¹⁴ Snó'o ne amán rá ni'yaj man Jesucristó ro', me rá Diose qui'yaj suun Diose nimán so' che'é nica so' chana ra'vij ní', ne chana ne amán rá ni'yaj man Jesucristó ro', me rá Diose qui'yaj suun Diose nimán no' che'é nica no' tinúú ní', ne che'é dan me cunu sa' ta'núi roj so' rihaan Diose, qui'yaj Diose vaa güii adonj. Sese se qui'yaj Diose danj, ne sij yo'o tumé cacun' me ta'núi soj rihaan Diose asuun tzaj adonj. Nihánj me se che'é se sij amán rá ni'yaj man Diose me ma'an soj, ne ya uxrá cunu sa' ta'núi soj rihaan Diose vaa nanj adonj.

¹⁵ Sese nica ní' ne amán rá ni'yaj man Jesucristó, ne me rá nica ní' ca'anj yanıj yo' rihaan ní', ne ca'ne' cachrij rá ní' ca'anj nica ní' nanj ei. Gaa ya'núj rihaan ní' gaa nanj adonj. Sese ne amán rá nica ní' ni'yaj nica ní' man Jesucristó, ne taj che'é qui'yaj ní' fuerzá man nica ní' cane nica ní' ga ní'

a ma'. 'O se canacúún Diose man ní' che'é rej dínj cumān ní' adonj. ¹⁶ Asa' ne'én so' chana gaa xraj, ne ca'vee quinaniij snó'o nica so' rihaan sayuun qui'yáá so' ga. Ne asa' ne'én so' snó'o quinaniij chana nica so' rihaan sayuun qui'yaj uún so' ga.

¹⁷ Veé ndaa se vaa 'o 'o ní' gaa canacúún Diose man ní' ca'na' ní' xrej so' ro', veé danj gaa ní' nanj á. 'O se nihánj me chrej narqué 'unj man daj a nij sí' noco' man Jesucristó man daj a chuman' a. ¹⁸ Sese Diose me sí' canacúún man sí' aj taj ta'nga' man canoco' so' man so', gaa ne taj se 'yaj mei. Veé danj gaa quitaj ta'nga' man nij so' nanj ei. Ne veé danj vaa nij sí' nuvi' ta'nga' táá man uún gaa canacúún Diose man nij so' canoco' nij so' man Diose uún, ne taj che'é guun rá nij so' cano ta'nga' man nij so' ma'. Veé danj gaa cachrij nij so' nanj ei. ¹⁹ Dan me se ca'vee se taj ta'nga' man ní', ca'vee se nuvi' ta'nga' táá man ní', ca'vee se, tzaj ne taj se 'yaj ma'. Maan se inanj no xcúún ní' cuno ní' nu' nana cataj xna'anj Diose rihaan ní' nanj adonj. ²⁰ Veé ase vaa ní' gaa canacúún Diose man ní' canoco' ní' man Diose ro', veé danj gaa cayáán ní' rej rihaan ní' nanj ei.

²¹⁻²² Dan me se sese mozó mé so' gaa canacúún Diose man so' canocó' so' man Diose, ne se nanó rá so' ma'. 'O se mozó sij canacúún Diose man canoco' man Diose ro', nuveé mozó uun me so', ni'yaj Diose ma'. 'O se vaa ya'núj rihaan so' canoco' so' man sí' 'nij ra'a man ní' nanj adonj. Ne sí' ne uun mozó gaa canacúún Diose man so' me se no xcúún so' guun so' mozó nuu rihaan Jesucristó yaj adonj. Tzaj ne sese gaa ya'núj rihaan mozó guun yaníj so' rihaan ru'vee rii ta'nga' rihaan so',

ne vaa che'é guun yaníj so' chuguanj. ²³ Sayuun ndo'o quiran' Diose gaa quiránj Diose man soj, ne che'é dan se ca'vej rá soj quirii ta'nga' rma'an yuviij rihaan soj a ma'. ²⁴ Dan me se ase vaa cayáán ní' gaa canacúún Diose man ní' canoco' ní' man Diose ro', veé danj gaa cayáán ní' rej rihaan ní' che'é Diose, tinuj, nocoj.

²⁵ Cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj che'é rej xcaj tuvi' ní', tinuj, nocoj. Nuveé nana cataj xna'anj síi 'nij ra'a man ní' rihaan ní' me nana nihánj, tzaj ne cunuu 'ee rá síi 'nij ra'a man ní' manj, ne che'é dan me ca'ne' so' suun rihanj, ne che'é dan cataj xna'anj 'unj rihaan soj daj me raj, ne ca'vee guun nucuaj rá soj man nana nihánj nana cataj xna'anj 'unj rihaan soj a. ²⁶ Dan me se vaj ní' quiran' ndo'o ní' sayuun rihaan chumij nihánj, ne che'é dan me sa' a doj sese cayáán ma'an snó'o ndaa vaa ne so' cuano, raj a.

²⁷ Dan me se sese vaa nica so', ne se nanó rá so' rej quirii'ij so' man nica so' ma'. Ne sese nuvi' nica so', ne se xcaj so' chana ma'. ²⁸ Tzaj ne sese xcaj so' 'o chana, ne nuveé cacun' me yo' mei. Ne sese xcaj chana yaan man 'o snó'o, ne nuveé cacun' me yo' uún mei. Tzaj ne nij síi vaa nica ro', me se quiran' nij so' sayuun rihaan chumij nihánj, ne me raj quinaniij soj rihaan sayuun yo' ei.

²⁹ Dan me se me raj quene'en soj se vaa nichrun' quisij güii ca'na' uún Jesucristó rihaan chumij nihánj, ne che'é dan me se nicaj raan ní' man rasuun man rihaan chumij nihánj ma'. 'O se ra'yanj navij nu' rasuun man rihaan chumij nihánj nanj ei. Dan me se síi vaa nica ro', ase vaa

sí yaan ro', danj gaa so' cayáán so' á. ³⁰ Ne sí nanó ndo'o rá ro', se ta'vee so' ma'. Ne sí niha' ndo'o rá ro', se ca'nga' so' ma'. Ne sí naránj natu'vej ro', ase vaa sí nuvi' rasuun rihaan danj gaa so', ne inanj qui'yaj suun so' che'é Jesucristó á. ³¹ Ne sí 'yaj suun ga chumiij nihánj ro', ase vaa sí ne achiin chumiij nihánj rihaan ro', danj gaa so' á. 'O se vaj navij chumiij nihánj, ne ino uxrá gaa chumiij nihánj vaa güii nanj ei.

³² Ne na'vej raj nanó ndo'o rá nij soj ma'. Dan me se sí nuvi' nica vaa ro', inanj acaj so' cuentá daj qui'yaj so', ne guun niha' rá sí 'nij ra'a man ní' ni'yaj sí 'nij ra'a man ní' man so' a. ³³ Tzaj ne sí vaa nica ro', me se acaj ndo'o so' cuentá che'é chumiij nihánj daj qui'yaj so', gaa ne guun niha' rá nica so' ni'yaj no' man so', ³⁴ ne uun vij rá so' a. Ne ase vaa snó'o ro', danj vaa chana uún, ne chana yaan do', chana ne vaa nica do', inanj che'é sí 'nij ra'a man ní' acaj no' cuentá, ne acaj ndo'o no' cuentá daj qui'yaj no' che'é rej inanj sa' uxrá gaa nee man no' do', nimán no' do', rihaan Diose a. Tzaj ne chana vaa nica ro', me se acaj ndo'o no' cuentá che'é chumiij nihánj daj qui'yaj no', gaa ne guun niha' rá nica no' ni'yaj so' man no' a. ³⁵ Maan che'é se inanj me raj cavij sa' soj me a'mij nana nihánj rihaan soj ei. Nuveé che'e se me raj caránj chrej rihaan soj daj qui'yaj soj me a'mij nana nihánj rihaan soj ma'. Maan che'é se me raj ve'é inanj qui'yaj soj ne yo'o canoco' sa' soj man sí 'nij ra'a man ní' ro', che'é dan ca'mij danj, ne na'vej raj guun vij rá soj a man adonj.

³⁶ Dan me se vaa ta'ní ta'aj soj chana yaan, ne

sa' doj canē ma'an no' tucua' soj, ra' soj, tzaj ne sese chana yaan cachij me no' ne me ndo'o ra' no' xcaj no' man snó'o, ne sese aj xcaj rej no' cuentá se vaa nanó ra' no' 'yaj ma'an so', gaa ne ca'vee go' so' man no' rihaan snó'o, ne xcaj tuvi' roj so' ei. Dan me se sese se ca'vee quinaj uun no', ra' rej no', ne no xcuun rej no' rque so' man no' adonj. Nuveé cacun' me yo' ma'. Ca'vee xcaj tuvi' chana yaan ga 'o snó'o ei. ³⁷ Tzaj ne sese me ndo'o ra' rej chana se vaa canē no' tucua' so', ne canē no', ne sese taj che'é xcaj chana man snó'o, ne guun nucuaj rej no' qui'yaj so' ndaa vaa me ra' ma'an so' qui'yaj so' a. Canē ta'nij chana so' tucua' so', qui'yaj so', ne sa' uxrá vaa 'yaj so' sese danj 'yaj so' ei. ³⁸ Che'é dan me, síi o' ta'nij chana rihaan snó'o ro', sa' 'yaj so', ne síi na'vej ra' go' ta'nij chana rihaan snó'o ro', me se sa' doj 'yaj so' adonj.

³⁹ No xcuun chana cayáan chana ga nica chana ndaa se cavi' so', tzaj ne sese cavi' nica chana, ne ca'vee xcaj chana man naj guun snó'o me ra' ma'an no' xcaj no', tzaj ne no xcuun no' xcaj no' man síi noco' man síi 'nij ra'a man ní' a. ⁴⁰ Tzaj ne sese quinaj uun no', ne ve'é doj gaa canē ma'an no' ei. Danj inanj vaa ra' 'unj, ne ase vaa yáan Nimán Diose ga soj ro', danj vaa ne Nimán Diose ga 'unj uun nanj ei.

8

Nana nihánj taj xna'anj se vaa se guun quiran' tinúú ní' sayuun, qui'yaj ní' ma'

¹ Ne cataj xna'anj 'unj rihaan soj che'é nee aj cuta' nii rihaan ya'anj cacój yuvií a. Ne'en ní' se

vaa síí acaj cuentá me cunudanj ní', ne nuveé se ya'anj tiha' me ne'en ní', ne ca'mii xta' ní' ma'. 'O se nij ndo'o vaa sese danj qui'yaj ní' adonj. Tzaj ne sese 'ee rá ní' man tinúú ní', ne racuíj ní' man tinúú ní', gaa ne cavii sa' tinúú ní' doj á. ² Dan me se síí taj se vaa sa' uxrá ne'en ma'an so' ro', ataa doj nari' so' nana achiin man so' ei. ³ Tzaj ne sese ya aráj cochroj yo'o so' rihaan Diose, ne ya ne'en Diose man so' uún adonj.

⁴ Dan me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ne nó xcúún ní' cha ní' nee cuta' nii rihaan ya'anj cacój yuvií a. Ne ya ne'en ní' se vaa taj se guun ya'anj cacój yuvií rihaan chumii nihánj ma'. Ne xa' Diose, tzaj ne oruun ya so' adonj. ⁵ Dan me se man ndo'o ya'anj noco' nij yuvií man rihaan chumii nihánj, ne tumé ya'anj yo' man nij yuvií, rá nij yuvií, ne ya'anj me yo', rá nij so', ne ta'aj ya'anj yo' rii ta'nga' rej xta', ne yo'ó ta'aj ya'anj yo' rii ta'nga' rihaan yo'óó, rá nij so' a. ⁶ Ne xa' ní', tzaj ne ne'en ní' se vaa oruun ya Diose á. Rej ní' Diose me so', ne orún' so' me síí qui'yaj cunudanj rasuun man rihaan chumii nihánj, ne inanj che'é ma'an so' vaa i'na' ní' a. Ne vaa orún' síí 'nij ra'a man ní', ne Jesucristó cu'naj so', ne che'é so' curuvi' nu' rasuun man rihaan chumii nihánj, ne che'é so' cunuu i'na' cunudanj ní' ya adonj.

⁷ Tzaj ne nuveé cunudanj tinúú ní' ne'en nana nihánj ma'. Tzaj ne 'o se vaa ta'aj nij so' canoco' man ya'anj cacój yuvií gaa rque, ne ta'aj nij tinúú ní' me se ne nucuaj nimán nij so', ne gaa chá nij so' nee cuta' nii rihaan ya'anj me se uun vij rá nij so' ni'yaj nij so' man nee yo', che'é se nee cuta' nii

rihaan ya'anj me yo', rá nij so' a. Cacun' me chá' man nee cuta' nii rihaan yo', rá nij so', ne che'é dan me sese chá nij tinúú ní' síí vaa danj rá man nee yo', ne quirí' rá nij so' nanj adonj. Dan me se qui'yaj nij so' cacun' rihaan Diose, rá nij so', ne che'é dan me no xcúún ní' racuáj ní' man tinúú ní', ne se chá ní' nee yo', sese cacun' me yo' rihaan tinúú ní' mei. ⁸ Nuveé che'e se chá ní' me cavii sa' ní' doj rihaan Diose ma'. Dan me se ca'vee se se chá ní' man nee yo' do', tzaj ne se quina'aan tiha' rque ní' do' a ma'. Ne ca'vee se chá ní' man nee yo', tzaj ne se nari' nucuaj tiha' ní' do', qui'yaj nee yo' nanj ma'. Nuveé nee yo' me 'yaj vaa i'na' ní' a man adonj.

⁹ Nda' se ca'vee chá soj me ma'an rasuun, tzaj ne tadó soj se vaa maan che'é se chá quiran' tinúú soj cacun', qui'yaj soj á. ¹⁰ 'O se sese aj ne'en so' nu' rasuun nihánj, tzaj ne 'anj so' rej na'víj nii rihaan ya'anj cacó j yuvi, ne ca'anj cayáán so' chá nee yo' ga' nij síí na'víj rihaan ya'anj yo', gaa ne ne'en tinúú so' síí ne nucuaj nimán, gaa ne dan me se ndaa a so' ndaa a ca'anj cayáán chá, gaa ne uun víj rá so' che'é se chá yo', gaa ne 'yaj so' cacun' rihaan síí 'nij ra'a man nij ma'an soj nanj adonj. ¹¹ Dan me se quirí' rá so' che'é se vaa qui'yaj soj nanj adonj. Dan me se ma'an soj me se guun ya' rá xa' soj chá soj, tzaj ne tinúú soj síí ne guun ya' rá ro', me se quirí' so' gaa nanj adonj. Dan me se cavi' Jesucristó che'é tinúú soj, tzaj ne quirí' tinúú soj, qui'yaj ma'an soj, sese danj qui'yaj soj chuguanj. ¹² Dan me se qui'yaj soj cacun' rihaan tinúú soj, ne quirí' rá so', qui'yaj soj, ne yo' me cacun' cutumé soj rihaan Jesucristó sese danj qui'yaj soj adonj.

13 Che'é dan me sese quiran' tinúú 'unj sayuun che'é nee chá 'unj, ne daj chihaa mǐj se chá 'unj nee, gaa ne se gaa nanj quiran' tinúú 'unj sayuun, qui'yáá 'unj a ma'.

9

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ndq' se no xcúún Pabló ca'nee so' rasuun rihaan nij sǐ uno nana a'mii natáj so', tzaj ne ne 'yaj so' danj ma'. Maan se inanj me rá so' cavii sa' nij so' rihaan Diose a

¹ Ne'en soj se vaa nuveé mozó uun mé 'unj ma'. Apóstol cune' Jesucristó man nata' se-nana so' rihaan cunudanj yuvii man rihaan chumii mej, ne quene'en yá 'unj man Jesucristó sij 'nij ra'a man ní', ne che'é suun qui'yaj suun 'unj canoco' ma'an nij soj man sǐ 'nij ra'a man ní' adonj. ² Dan me se vaa yuvii taj se vaa nuveé ya apóstol cune' Jesucristó man mé 'unj, tzaj ne ya ne'en soj se vaa cune' Jesucristó man 'unj nata' 'unj se-nana so' rihaan soj, ne dan me se che'é se canoco' soj man sǐ 'nij ra'a man ní', che'é dan xcaj yuvii cuentá se vaa ya cune' Diose man 'unj nata' 'unj rihaan yuvii che'é so' adonj. ³ Ne gaa achún na'anj nij yuvii manj sese ya ya cune' Diose manj, ne dan me se taj xna'anj 'unj rihaan nij yuvii se vaa ya ya canoco' nij soj man Jesucristó che'é nana nata' 'unj rihaan soj a.

⁴ Che'é dan no xcúún núj cha núj chraa á. No xcúún núj co'o núj á. ⁵ No xcúún núj xcaj núj man ra'vij núj ní noco' man Jesucristó, ca'anj no' me rej ma'an ca'anj núj á. Ne'en soj se vaa nij tinúú sǐ 'nij ra'a man ní' do', sǐ cu'naj Pedró do', yo'ó

nij apóstol cune' Jesucristó man nata' se-nana so' rihaan yuvii do', vaa nica 'o 'o nij so' a. ⁶ No xcúún núj nıcaj núj sa'anj rque yuvii a. Me che'é vij ran' guee núj ga sí cu'naj Bernabé me sí 'yaj suun che'é rej quirı' núj sa'anj cha núj gaa chée núj ga soj ga. Me che'é ne 'yaj núj ndaa vaa 'yaj yo'ó nij apóstol cune' Jesucristó man nata' rihaan yuvii che'é so', rá soj ga. ⁷ Tanuu ro', o' so' sa'anj che'é se vaa achiin rihaan ma'an so' na'. Taj, man tinuj, man nocoj. Maan se gobiernó rque nu' se vaa achiin rihaan tanuu yo' ei. Ne sí 'yaj suun naa ro', me se inanj 'yaj suun rma'an so' náa. Taj, man tinuj, man nocoj. Maan se me rá so' cha so' se achij man raá naa yo' ei. Ne sí tumé matzinj ro', cataj so' se vaa ne nó xcúún so' co'o so' stoo matzinj na'. Taj, man tinuj, man nocoj. 'O se anuu so' too, ne co'o so' ei. Ne danj vaa guee núj, raj, tinuj, nocoj. Vaa núj, ne no xcúún núj nıcaj núj se vaa me rá soj rque soj rihaan núj nanj adonj.

⁸ Nuveé nana avii raá yuvii me nana nihánj ma'. 'O cyaan a'mii se-tucuanj Moisés ga nana nihánj, ne: ⁹ “Se numıj so' tu'va scúj gaa 'yaj suun xo' gaa tuguáj che'é xo' 'núú trigó cunu sa' 'núú trigó ma'”, taj se-tucuanj Moisés yo' a. Inanj che'é scúj nanó rá Diose, rá soj na'. ¹⁰ Ase che'é ma'an ya ní a'mii nana nihánj xa'. Che'é ma'an ya ní a'mii nana nihánj ei. Sí uxra' yo'ó ro', me se no xcúún so' gaa nucuaj rá so' se vaa ya quirı' so' ta'aj se achij rihaan yo'ó yo', vaa güii ei. Ne sí rii tan' ro', no xcúún so' gaa nucuaj rá so' se vaa quirı' ma'an so' ta'aj tan' rii so' man rque naa yo' chuguanj.

¹¹ Ne ase vaa sí 'yaj suun yo'ó ro', danj vaa núj

che'é soj, ne dan me se caxríj núj se-nana Diose nimán soj, ne cavii sa' nij soj nu' cavii nu' ca'anj, ne che'é dan, sese rque soj doj se chá man rihaan chumij nihánj rihaan núj, ne nuveé se ya'anj tiha' me yo' rihaan núj ma'. ¹² Sese no xcúún yo'ó yuvij chá nij so' se vaa rque soj rihaan nij so', ne táá a núj, ne doj a no xcúún núj chá núj se vaa rque soj rihaan núj, raj a. Tzaj ne ne achíin núj se chá rihaan soj ma'. 'O se chu'vi' núj se vaa guun rá yuvij se vaa a'mii natáj núj se-nana Diose che'é sa'anj do', che'é se chá do', ne se cuchumán rá nij yuvij cunō nij yuvij se-nana Diose nana sa', rá núj, ne che'é dan na'vej rá núj nicaj núj sa'anj che'é nana a'mii natáj núj ma'. 'O se a'vej rá núj quiran' núj me ma'an sayuun che'é se-nana Diose nanj adonj.

¹³ Ne'en soj se vaa nij sí 'yaj suun rihaan Diose rque nuví ro', chá nij so' ta'aj rasuun 'anj nicaj yuvij rque nuví yo', ne nij sí racúj man yuvij rque rasuun rihaan Diose ro', chá ma'an nij so' ta'aj rasuun yo', ne dan me se no xcúún nij so' chá nij so' rasuun yo' adonj. ¹⁴ Ne xa' núj sij nata' se-nana Diose nana sa' rihaan yuvij, tzaj ne cataj xna'anj sí 'nij ra'a man ní' rihaan ní' se vaa no xcúún núj qui'yaj núj se vaa 'yaj nij sí 'yaj suun rá nuví yo', ne no xcúún núj chá núj se vaa rque yuvij rihaan núj che'é se-suun núj suun nata' se-nana Diose rihaan yuvij a. Danj taj sí 'nij ra'a man ní' adonj.

¹⁵ Tzaj ne a 'ó güii ne qui'yáj danj ma'. Nuveé che'e se me raj rque soj rasuun rihanj me cachronj nana nihánj ma'. 'O se nda' se cavij, tzaj ne se guun

raj daj chihaa míj rque soj sa'anj manj ma'. 'O se síi nucuaj nimán mej adonj. Sese cata'aa 'unj sa'anj, ne cataj yuvii se vaa tu'va rma'án 'unj taj 'unj se vaa se cata'aa 'unj sa'anj che'é se-suun 'unj suun a'mii natáj se-nana Diose nana sa', ne che'é dan daj chihaa míj se qui'yáj danj ma'. ¹⁶ Dan me se a'mii natáj 'unj se-nana Diose, tzaj ne se ca'mii xta' 'unj che'é suun yo' mei. Maan se suun ca'ne' Diose rihaan 'unj me suun yo', ne sese se ca'mii natáj 'unj se-nana Diose nana sa', gaa ne quirán' 'unj cacun' nocoo ndo'o gaa nanj adonj. ¹⁷ Sese guun niha' raj qui'yaj sunj suun ca'ne' Diose rihanj, ne naru'vee Diose rihanj, tzaj ne ca'vee se ne gaa niha' raj qui'yaj sunj che'é Diose, tzaj ne daj chihaa míj se ca'ne' raj ga suun a'mii natáj se-nana Diose ma'. Maan se yo'o qui'yaj sunj nanj ei. ¹⁸ Ne me se naru'vee Diose rihanj, rá soj ga. 'O se inanj ca'vej rá Diose rque uun 'unj se-nana Diose rihaan yuvii, ne cuno uun yuvii se-nana Diose nana sa' ca'mii natáj 'unj, ne se rqué yuvii sa'anj rihanj ma'. No xcúnj cachinj sa'anj rihaan yuvii cuno nana sa', tzaj ne na'vej rá Diose qui'yáj danj ma'. Maan se cuno uun nij yuvii, ne se luj rqué Diose manj me nana yo' a. Se naru'vee yuvii rihanj ma'.

¹⁹ Nuveé mozó mej rihaan yuvii ma'. A 'ó yuvii se guun nucuaj quirii ta'nga' rihanj, tzaj ne naqui'yaj yá 'unj mozó manj rihaan cunudanj yuvii, che'é se me raj cunu rii ndo'o yuvii, ne cuman doj nij so' canoco' man Jesucristó adonj. ²⁰ Dan me se gaa vaa 'unj sca'núj nij yuvii israelitá, gaa ne naqui'yaj manj ndaá vaa 'yaj ma'an nij so', gaa ne ca'vee canoco' nij so' se-tucuanj Jesucristó,

che'é se me raj cunō nij so' se-nānā Jesucristó ei. Ase vaa nij síí noco' uxrá se-tucuañj Moisés ro', danj vaa ma'anj gaa taj xna'anj 'unj rihaan nij so' che'é Jesucristó ei. Taj che'é canoco' ma'anj se-tucuañj Moisés, tzaj ne maan che'é rej me raj cunō nij so' se-nānā Jesucristó me 'yáj danj nanj adonj. ²¹ Ase vaa nij síí ne noco' se-tucuañj Moisés ro', danj vaa 'unj gaa taj xna'anj 'unj rihaan nij so' che'é Jesucristó, che'é rej me raj cunō nij so' se-nānā Jesucristó, ne dan me se ne 'yáá 'unj naj guun se vaa me raj qui'yáj ma'. 'O se unó 'unj rihaan Diose, ne unó 'unj cunudanj nana cataj xna'anj Jesucristó rihaan ní' adonj. ²² Ase vaa nij síí ne guun ya rá se vaa a'vej rá Diose cha nij so' naj guun rasuun ro', danj vaa ma'anj gaa tucu'yonj se-nānā Diose rihaan nij so', che'é rej me raj raan doj canoco' nij so' man Jesucristó ei. Dan me se ase vaa 'o 'o nij yuviij ro', danj vaa naqui'yáj man ma'anj gaa taj xna'anj 'unj rihaan 'o 'o nij so' che'é Jesucristó, gaa ne canoco' ta'aj 'o 'o nij yuviij man Jesucristó, qui'yáj adonj.

²³ Inanj danj 'yáá 'unj ga se-nānā Diose nana sa', gaa ne cavii sa' ma'anj, qui'yaj se-nānā Diose, raj a. ²⁴ Ne'en soj se vaa nij síí unánj tico tuvi' ro', nucuaj unánj cunudanj nij so', tzaj ne orún' tuvi' nij so' 'yaj canaán, ne dan me se ase vaa 'yaj suun ndo'o síí 'yaj canaán ro', danj gaa soj qui'yaj suun soj che'é Jesucristó, gaa ne qui'yaj canaán soj, ne cavii sa' soj ei. ²⁵ Dan me se síí me rá qui'yaj canaán gaa tico nii ro', tumé uxrá so' man ma'an so' daj qui'yaj so', ne se náj qui'yaj rma'an so' ma'. 'O se me rá so' guun nucuaj so' qui'yaj canaán so' 'o cachriin

coj cunuû raá so', tzaj ne nuveé 'o cachriin coj gaa nu' cavii nu' ca'anj me yo' ma'. Maan se vaa güii canacoó yo' nanj adonj. Tzaj ne ino vaa se rque Diose man ní' sese qui'yaj canaán ní', ne dan me se se rque Diose man ní' ro', yo'o gaa yo' nu' cavii nu' ca'anj, ne che'é dan cutumé uxrá ní' man ma'an ní' ei.

²⁶ Xa' síi unánj tico tuvi', tzaj ne ne'en so' me rej cuchí' so', ne ne 'anj so' naj guun chrej ma'. Ne danj 'yaj guee 'unj nanj á. Dan me se ne'en yaj me rej cuchí' 'unj, ne che'é dan inanj 'yaj sunj adonj. Ne síi tico tuvi' cuxru', tzaj ne ne o' so' rihaan nana uun ma'. 'O se ne'en so' daj qui'yaj so', ne qui'yaj canaán so', ne ase 'yaj so' ro', danj 'yá adonj. Ne'enj daj qui'yáj, ne qui'yaj cananj ni'yaj Diose, ne danj 'yaj guee 'unj nanj á. ²⁷ Dan me se síi tico tuvi' cuxru' ro', me se o' so' man ma'an so', che'é se me rá so' gaa sca' nee man so', gaa ne qui'yaj canaán so' man tuvi' so' a. Uxrá tumé so' man nee man ma'an so', ne ase vaa tumé so' man ma'an so' ro', danj vaa tumej man ma'anj a. Dan me se ca'mii natáj 'unj rihaan yo'ó yuvii se vaa canoco' nij so' man Jesucristó, ne na'vej raj cataj Jesucristó se vaa ne canoco' ya ma'anj man so' ma'.

10

Nana nihánj taj xna'anj se vaa tadó uxrá ní' se vaa se qui'yaj ní' cacun' rihaan Diose, ne se na'vúj ní' rihaan ya'anj cacó yuvii a

¹ Me raj xcáj nij soj cuentá che'é xii núj sij israelitá nij síi cumán gaa naá, gaa ne quene'en soj me che'é canoco' raan ní' man síi 'nij ra'a man

ní', tinuj, nocoj. Xii núj sij israelitá nij síí cumán gaa naá ro', me se caráán ngaa rihaan güii xráá cunudanj nij so', qui'yaj Diose, ne cachén sa' nij so' tanuú na ya'anj, ne canó nij so' ndaa rej xco na ya'anj, qui'yaj Diose, ² ne gaa cachén nij yuvií israelitá rej caráán ngaa rihaan güii xráá nij so' do', gaa cachén sa' nij so' ndaa rej xco na ya'anj do', ne yo' me cata' ne nij so' vaa, ne cunuu rcua'aan nij so' ga síí cu'naj Moisés, ne canoco' cunudanj nij so' man Diose ga síí cu'naj Moisés ei. ³ Ne vaa se rqué Jesucristó rihaan nij so' chá cunudanj nij so', ⁴ ne vaa na rqué Jesucristó rihaan nij so' co'o cunudanj nij so', ne rqué Jesucristó cunudanj rasuun cachiin man nee man nij so' do', man nimán nij so' do', nanj adonj. Dan me se cachée Jesucristó ga nij so' me rej ma'an vaj nij so', ne ase vaa yuvej quixra' cavii na co'o nij yuvií israelitá ro', danj vaa Jesucristó rihaan nimán nij so', rqué Jesucristó nu' se vaa cachiin man nimán nij so' adonj. ⁵ Tzaj ne ne guun niha' uxrá rá Diose ni'yaj Diose man que'ee nij so' ma'. Doj tzin' tuvi' nij so' me síí sa' rihaan Diose, ne che'é dan cavi' nu' yo'ó ta'aj nij so' rej tacaan, qui'yaj Diose ei.

⁶ Xcaj raa ní' daj qui'yaj nij yuvií israelitá gaa naá, ne xcaj ní' cuentá daj qui'yaj ní' yo' yaj á. Dan me se guun ndo'o rá nij yuvií israelitá qui'yaj nij so' se nij, gaa ne quiran' nij so' sayuun, ne che'é dan xcaj ní' cuentá se vaa ne nó xcúún ní' guun rá ní' qui'yaj ní' se nij ma'. ⁷ Dan me se quina'víj ta'aj nij so' rihaan ya'anj cacój yuvií, ne dan me se cayáán nij yuvií israelitá rej rihaan nij ya'anj yo', gaa ne chá nij so' chraa, gaa ne co'o nij so' na,

gaa ne canicun' nij so', gaa ne quij tico tuvi' nij so' ga tuvi' nij so' rihaan ya'anj yo', taj danj Diose a. Gaa ne quiran' ndo'o nij so' sayuun, che'é yan qui'yaj nij so' danj a. Dan me se xcaj ní' cuentá se vaa se quina'víj ní' rihaan ya'anj cacój yuvií ma'.⁸ 'O se qui'yaj yo'ó ta'aj nij yuvií israelitá cacun' ga chana, ne dan me se cavi' icó va'núj míj tuvi' nij so' rque 'o güii yo', qui'yaj cacun' yo' a. Che'é dan xcaj ní' cuentá se vaa se qui'yaj ní' danj ma'.⁹ Ne ne cuchu'ví' nij yuvií israelitá qui'yaj nij so' cacun' ma'. Maan se guun rá nij so' quene'en nij so' sese ya ya qui'yaj Diose sayuun man nij so' che'é cacun' tumé nij so' a. Doj a qui'yaj nij so' cacun', tzaj ne cavi' que'ee nij so', qui'yaj xcuáá, ne che'é dan xcaj ní' cuentá se vaa se qui'yaj ní' danj ma'.¹⁰ Ne ca'mii ta'aj nij so' nana nij rihaan Diose, se vaa ne ve'é qui'yaj Diose rihaan nij so' a. Ne che'é dan cavi' yo'ó ta'aj nij so', qui'yaj se-mozó Diose sí ca'néé Diose rihaan nij so', ne che'é dan xcaj ní' cuentá se vaa se qui'yaj ní' danj ma'.

¹¹ Inanj danj quiran' nij yuvií israelitá nij sí cumán gaa naá, gaa ne cachrón nii nana nihánj che'é nij so' rihaan yanj, che'é yan xcaj ní' cuentá daj qui'yaj ní' yo' yaj a. Nichrun' quinavíj chumíj nihánj, ne che'é dan no xcúún ní' xcaj ní' cuentá daj qui'yaj ní' a. ¹² Sese sa' uxrá noco' ní' man Jesucristó rá ní', ne tumé uxrá ní' man ní' se gaa nanj ca'anj yaníj ní' ne quirí' ní' a. ¹³ Xa' soj, tzaj ne ne cachén soj rihaan sayuun nocoo ndo'o ne guun nucuaj soj quiran' soj ma'. Maan se inanj sayuun le'ej nii 'vee guun nucuaj soj 'na' rihaan soj nanj adonj. Tzaj ne vaa che'é gaá nucuaj rá soj

man Diose, gaa ne se gaa nanj ca'na' sayuun nocoo ndo'o rihaan soj ei. Tzaj ne asa' ca'na' sayuun nocoo ndo'o rihaan soj, ne gaa nucuaj ra' soj man Diose, ne racuj so' man soj daj gaa qui'yaj soj, gaa ne quinaniij soj rihaan chrej chi'ij yo', gaa ne se gaa nanj qui'yaj soj cacun' chuguanj. Dan me se daj chihaa mij se guun nucuaj sayuun nocoo yo' qui'yaj canaan yo' rihaan soj ma'. 'O se Diose racuj nanj adonj.

¹⁴ Che'é dan tumé uxrá soj man soj ei. Se quina'vij soj rihaan ya'anj cacój yuvij, man tinuj, man nocoj. ¹⁵ Síí aj acaj cuentá me soj, raj, ne che'é dan me nuchruj raa soj nana a'mij á. ¹⁶ Dan me se gaa nuu chre' ní', ne vaa yo'o tazá na vinó rihaan ní', ne nago' ní' graciá rihaan Diose che'é tazá se vaa che'é inan'j orún' Diose gaa na vinó yo', ne ase vaa ton man Jesucristó ro', danj vaa na vinó yo' rihaan ní' a. Ne ne'en ní' se vaa cavi' Jesucristó che'é nu' nij tinuj ní' a. Gaa ne uxra' ta'aj ní' rachrúún, gaa ne chá taran' ní' doj rachrúún yo', ne ase vaa nee man Jesucristó ro', danj vaa rachrúún yo' rihaan ní' a. Ne ne'en ní' se vaa cavi' Jesucristó che'é nu' nij tinuj ní' a. ¹⁷ Dan me se orún' rachrúún vaa rihaan ní' chá cunudanj ní' a. Che'é dan me ase vaa orún' yuvij ro', danj vaa cunudanj nij tinuj ní' a. ¹⁸ Ne xcaj soj cuentá se vaa ase vaa 'yaj ní' cuano ro', danj qui'yaj nij yuvij israelitá nij síí man gaa naá, chá cunudanj nij so' nee rqué nij so' rihaan Diose, ne che'é dan ase vaa orún' yuvij ro', danj vaa cunudanj nij so' rihaan Diose a.

¹⁹ Xcaj nij soj cuentá ni'yaj soj nana a'mij á. Yu'va' chá' nee uta' nii rihaan ya'anj cacój yuvij

na'. Taj ma'. Ya ya'anj me nij ya'anj cacój yuviij na'. Taj ma'. ²⁰ Inañj me rá 'un̄j cataj 'un̄j se vaa nee uta' nii rihaan ya'anj cacój yuviij ro', nuveé Diose me síi rqué nii nee yo' rihaan ma'. Maan se rihaan nana chree rqué nii nee yo' nanj adonj. Ne na'vej raj guun tuv̄i' soj ga nij nana chree ma'. ²¹ Sese co'ō soj na vinó che'é síi 'nij ra'a man ní', ne se ca'vee canicaj soj co'ō soj na vinó che'é nij nana chree ma'. Se guun co'ō soj v̄ij na yo' ma'. Sese cha soj chraa rihaan síi 'nij ra'a man ní', ne se ca'vee canicaj soj cha soj chraa rihaan nij nana chree ma'. ²² Sese danj qui'yaj ní', ne caxrii yuvaa síi 'nij ra'a man ní' man ní' nanj adonj. Che'é se sa' Diose, ne nano' ní' daj qui'yaj ní', gaa ne ca'maan rá Diose ni'yaj Diose man ní' na'. Taj ma'. Sese danj qui'yaj ní', ne se guun nucuaj ní' quinanii ní' rihaan so' a ma'.

²³ “Ca'vee qui'yáj naj guun se me raj á”, taj ta'aj yuviij, ne ya vaa nana a'mii nij so', tzaj ne se cavii sa' ní' a doj, qui'yaj naj guun se 'yaj ní' ma'. Se cunuu sa' ní', qui'yaj naj guun se 'yaj ní' man chuguanj. ²⁴ Se guun nano' ní' se sa' gaa rihaan ma'an inañj ní' ma'. 'O se nō xcúún ní' nano' ní' se sa' gaa rihaan yo'ó yuviij adonj. Danj qui'yaj ní', gaa ne cavii sa' doj ní' ei.

²⁵ Ca'vee cha soj naj guun nee ane' rihaan yu'vee, ne se nanó rá soj sese nee cuta' nii rihaan ya'anj cacój yuviij me nee yo' mei. Maan se cha uun soj ei. ²⁶ Danj Diose taj se vaa nu' cachra' chumij do', cunudanj rasuun man rihaan chumij do', me si'yaj síi 'nij ra'a man ní' a. Danj taj danj Diose, ne taj che'é kuchu'vi' ní' cha ní' man si'yaj síi 'nij ra'a

man ní' ma'.

²⁷ Sese nacúún yo'ò síí ne amán rá ni'yaj man Jesucristó man soj chá soj chraa ga so', ne ca'vee ca'anj soj chá soj ga so', sese danj me rá soj, ne ca'vee chá soj naj guun rasuun rque so' chá soj ei. Se xcaj soj cuentá sese nee cuta' nii rihaan ya'anj cacój yuvií me nee yo' ma'. Chá soj cuaj ei. ²⁸ Tzaj ne sese cataj xna'anj yo'ò so' rihaan soj se vaa nee uta' nii rihaan ya'anj cacój yuvií me nee chá soj, ne se chá soj man nee yo' a mei. 'O se síí cataj xna'anj rihaan soj ro', ne guun ya rá so' se vaa ca'vee chá soj nee yo', ne che'é dan me se guun chá soj a ma'. ²⁹⁻³⁰ Dan me se ne'en ma'an soj se vaa nuveé cacun' me chá soj nee yo' ma'. Tzaj ne tinúú soj síí cataj xna'anj rihaan soj ro', cacun' me chá' nee yo', rá so', ne che'é dan me se táá a se chá soj nee yo' a man adonj. Ca'vee chá 'unj nee yo', raj, tzaj ne sese chá 'unj nee yo', gaa ne cuta' tinúú 'unj cacun' xráj, ne nda' se nago' 'unj graciá rihaan Diose che'é nee yo', tzaj ne cataj tinúj se vaa chi'ii vaa nimanj, ne na'vej uxrá raj ca'mii tinúj danj a ma'. Che'é dan me taj che'é chaj nee yo' ma'.

³¹ 'O se veé danj qui'yaj soj uún ei. Dan me se nu' se chá soj do', nu' se co'ò soj do', naj guun se qui'yaj soj do', inanj che'é Diose qui'yaj soj cunudanj nij rasuun yo', gaa ne ve'é doj ca'mii yuvií che'é Diose, qui'yaj soj chuguanj. ³² Tananj uún, ne se quinano' rá nij yuvií israelitá do', nij yuvií yaníj do', cunudanj nij síí noco' man Jesucristó do', qui'yaj soj ma'. ³³ Inanj danj 'yaj ma'anj, ne nu' se vaa me rá 'o 'o ta'aj yuvií qui'yáá 'unj ro', 'yáá 'unj, ne ne 'yáá 'unj inanj se me raj qui'yáj ma'. 'O se 'yáá 'unj ndaa vaa me rá nij yuvií nanj adonj. 'O

se nanó' 'un̄j chrej cavii sa' cunudan̄j nij yuvii doj, gaa nē quinanīj nij so' rihaan sayuun che'é se sa' yo' adon̄j. Inan̄j dan̄j qui'yaj soj uún ei.

11

¹ Dan me se xcaj 'un̄j cuentá daj qui'yaj Jesucristó, nē inan̄j dan̄j 'yáá 'un̄j, nē xcaj soj cuentá daj 'yáá 'un̄j, nē inan̄j dan̄j qui'yaj soj uún ei.

Nanā nihánj taj xna'an̄j daj qui'yaj ní' gaa na'víj ní' rihaan Diosē a

² A 'ó güii nē quini'yon̄j nij soj manj, nē ve'é 'yaj soj nu' tucuáán tucu'yon̄j rihaan soj, nē che'é dan sa' uxrá qui'yaj soj á. ³ Me raj xcaj soj cuentá se vaa uun chij Jesucristó rihaan nu' snó'o, nē snó'o uun chij rihaan chanā nicā so', nē uun chij Diosē rihaan Jesucristó a.

⁴ Dan me se gaa achín ni'yaj snó'o rihaan Diosē do', gaa nata' so' se-nanā Diosē cunō cunudan̄j nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó do', nē sese caráán so' raā so', nē nij ndo'o 'yaj so' rihaan ma'an̄ so' do', rihaan Jesucristó do', vaa ei. ⁵ Nē chanā me se gaa achín ni'yaj no' rihaan Diosē do', gaa nata' no' se-nanā Diosē cunō cunudan̄j nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó do', nē sese se caráán no' raā no', nē nij 'yaj no' rihaan ma'an̄ no' do', rihaan nicā no' do', vaa ei. Ase vaa chanā raā caan ro', vaa no', ⁶ sese se ca'vej rá no' caráán raā no' ei. Táa a se ca'vej cachrij rá no' cacā caan nii raā no', sese ne na'aj no' gaa dan̄j raā no' ei. Sese na'aj no', nē caráán no' raā no' adon̄j.

⁷ Ne nó xcúún núj sno'o caráán núj raā núj ma'. 'Q se ase vaa Diosē ro', dan̄j vaa ma'an̄ núj sno'o,

ne che'é dan ni'yaj yuvij man snó'o ne xcaj yuvij cuentá se vaa ve'é ndo'o vaa Diose sí qui'yaj man snó'o adonj. Ne ni'yaj yuvij man chana ne xcaj yuvij cuentá se vaa ve'é ndo'o vaa snó'o, che'é se cúu man snó'o ro', guun chana a. ⁸ Ne'en soj se vaa cúu man ma'an snó'o ro', cavij chana, ne nuvé cúj man chana cavij snó'o ma'. ⁹ Ne nuvé che'e chana me qui'yaj Diose man snó'o ma'. Che'e snó'o ro', me qui'yaj Diose man chana adonj. ¹⁰ Che'é dan no xcúun chana tijaan chana se vaa uun chij snó'o rihaan no', ne che'é dan caráan no' raá no', ne quene'en nij se-mozó Diose se vaa ve'é 'yaj no' ei.

¹¹ Tzaj ne ní' sij noco' man sí 'nij ra'a man ní' ro', se guun cataj ní' se vaa taj se uun snó'o rihaan chana, ne se guun cataj ní' se vaa taj se uun chana rihaan snó'o ma'. ¹² 'O se che'e snó'o guun chana rihaan chumij nihánj, tzaj ne che'é chana me a'ngaa snó'o, ne Diose me sí qui'yaj man cunudanj ní' adonj. ¹³ Nuchruj raá ma'an soj daj qui'yaj soj á. Cuna j vaa cachinj ni'yaj chana rihaan Diose sese se caráan raá no', rá soj na'. Taj ma'. ¹⁴ Ne'en cunudanj yuvij se vaa sese gaá xcaan ndo'o yuvé raá snó'o, ne guun na'aj so', ¹⁵ tzaj ne sese xcaan yuvé raá chana, ne ve'é vaa no', rá yuvij a. Me rá Diose gaá xcaan yuvé raá chana, ne che'é dan me rqué Diose yuvé raá no', me rá Diose caráan yo' raá no' ei. ¹⁶ Sese vaa 'o sí na'vej rá cunō nana nihánj, ne taj se qui'yaj ní' a ma'. 'O se nuvi' yo'ó tucúáan canoco' ní' a ma'. 'O se veé nihánj me tucúáan noco' ní' do', tucúáan noco' taran' nij sí amán rá ni'yaj man Jesucristó man cunudanj chuman' do', nanj adonj.

¹⁷ Vaa yo'ó nana cataj xna'anj uún 'unj rihaan

soj, tzaj ne se cataj 'unj se vaa ve'é 'yaj soj ma'. Maan se nij 'yaj soj gaa nuu chre' soj, ne se cavii sa' soj, qui'yaj se vaa 'yaj soj ma'. Maan se nij doj cavii soj adonj. ¹⁸ Asino yaan cataj xna'anj 'unj rihaan soj che'é se vaa ne cuyaan vaa rá taran' soj a man chuguanj. Dan me se ca'na' nana rihanj, ne cunoj se vaa gaa nuu chre' soj, ne uun yanj ta'aj soj rihaan tuvi' soj, ne ino vaa rá ta'aj 'o 'o soj, ne xa' nana yo', tzaj ne nana ya ya me nana yo', raj nanj á. ¹⁹ 'O se cunaj uxrá vaa cuxra' ta'aj soj man ma'an soj axee. Ne yaj me se xcaj ní' cuentá ni'yaj ní' me tuvi' soj me síí noco' ya man Jesucristó raa adonj. ²⁰ Dan me se gaa nuu chre' soj, navij rá soj chá xti'no soj che'é síí 'nij ra'a man ní', rá soj, tzaj ne ino uxrá 'yaj soj, ne nuveé che'e ya síí 'nij ra'a man ní' chá xti'no soj ga tinúú soj a ma'. ²¹ Maan se che'é ma'an soj chá xti'no 'o 'o soj, ne dan me se ta'aa 'o 'o soj chá ma'an soj, ne na'vej rá soj go' soj chraa chá tinúú soj ma'. Che'é dan na'aan rque yo'o ta'aj tinúú soj, 'yaj soj ei. Ne yo'ó ta'aj soj me se uun xnó soj ei. ²² Sese inanj me rá soj chá soj do', co'o soj do', ne me che'é ne quinan' soj tucua soj chá soj do', co'o soj do' ga. Taj vaj tucua soj vaa, don 'yaj soj danj na'. Nachri' soj ni'yaj soj man tinúú soj síí noco' man Jesucristó, don 'yaj soj danj na'. Me che'é me rá soj guun na'aj nij tinúú soj nij síí nique ga. Daj cataj 'unj rihaan soj, rá soj ga. Ca'vee cataj 'unj se vaa sa' uxrá 'yaj soj axee.

²³ Dan me se cataj xna'anj síí 'nij ra'a man ní' rihanj daj qui'yaj ní' gaa chá xti'no ní' che'é so', ne aj cataj xna'anj 'unj nana yo' rihaan soj á. Dan me se gaa quisij güii tacuachén síí cu'naj Judas

man Jesucristó sĭj 'nij ra'a man ní' rihaan nij síi taj ri'yunj man Jesucristó, gaa ne maan ti'nuu dan ro', nicaj síi 'nij ra'a man ní' rachrúún, ²⁴ ne nago' so' graciá rihaan Diose che'é rachrúún yo', ne guun che'e so' cuxra' ta'aj so' man rachrúún yo', gaa ne dan me se cataj so':

—Nihánj me nee manj, ne inanj che'é soj vaa nihánj adonj. Cha soj man nihánj, gaa ne yo'o cunuû rá soj manj á —taj Jesucristó rihaan nij síi noco' man so' a.

²⁵ Gaa ne quisĭj chá xti'nó nij so', gaa ne nicaj Jesucristó 'o copá nuu na vinó, gaa ne cataj uún so':

—Na vinó nihánj ro', me ton manj, ne che'é ton manj ro', rqué naca Diose 'o nana rihaan soj daj qui'yaj Diose ga soj, ne me ma'an güii co'o soj na nihánj, ne na'nuj rá soj manj á —taj Jesucristó rihaan nij síi noco' man so' a.

²⁶ Dan me se me ma'an güii cha soj rachrúún yo' do', me ma'an güii co'o nij soj na vinó yo' do', ne tĭhaan soj rihaan taran' nij yuvĭj man rihaan chumiĭ se vaa cavi' Jesucristó che'é soj, ne inanj danj qui'yaj soj ndaa se quisĭj güii ca'na' uún Jesucristó rihaan chumiĭ nihánj a.

²⁷ Che'é dan me sese nij 'yaj yo'o tinúú ní' gaa chá so' rachrúún do', gaa 'o so' na vinó do', che'é síi 'nij ra'a man ní', ne tumé so' cacun', che'é yan 'yaj so' danj adonj. Tumé so' cacun' rihaan nee man síi 'nij ra'a man ní' do', rihaan ton man síi 'nij ra'a man ní' do', nanj adonj. ²⁸ Che'é dan xcaj 'o 'o nij soj cuentá daj qui'yaj 'o 'o soj, gaa ne ve'é cha soj rachrúún do', ve'é co'o soj na vinó do' á. ²⁹ Sese ne acaj soj cuentá sese nee man síi 'nij ra'a man ní' me se chá soj, ne quiran' soj sayuun, ne sese ne acaj

soj cuentá sese ton man síi 'nij ra'a man ní' me se 'o soj, ne quiran' soj sayuun ei. ³⁰ Dan me se maan che'é se nij 'yaj soj rihaan síi 'nij ra'a man ní' ro', che'é dan aj ran' que'ee soj sayuun chuguanj. Dan me se ta'aj soj anó chí'ii man, ne yo'ó ta'aj soj yo'o inaj, ne yo'ó ta'aj soj aj cavi' nanj ei.

³¹ Sese naqui'yaj cuu ní' che'é ma'an ní' daj vaa ní', gaa ne se qui'yaj síi 'nij ra'a man ní' sayuun ma'. ³² Tzaj maan che'é se nij 'yaj ní', rá síi 'nij ra'a man ní', ne che'é dan 'yaj so' sayuun man ní', che'é rej quinari' ní' daj qui'yaj ní' cavii sa' ní' adonj. Sese nari' sa' ní' chrej sa', gaa ne se quiran' ní' sayuun qui'yaj Diose, asa' qui'yaj so' sayuun man cunudanj yuvii man rihaan chumii nihánj, gaa güii qui'yaj Diose sayuun man nij so' ma'.

³³ Che'é dan, gaa nuu chre' soj cha soj, gaa ne na'vij soj ca'na' cunudanj tinúú soj, tinuj, nocoj. ³⁴ Sese na'aan ndo'o rque yo'o tuvi' soj ta' asuun, ne cha so' chraa tucua' so', gaa ne se quiran' soj sayuun che'é se vaa 'yaj soj gaa nuu chre' soj ei. Ne yo'ó nana xná'anj soj manj ro', cataj xna'anj 'unj nana yo' rihaan soj asa' cuchij chiháan soj ei.

12

Nana nihánj taj xna'anj che'é suun sa' nicaj ní' 'yaj Nimán Diose a

¹ Me raj xcaj soj cuentá che'é suun sa' nicaj ní' 'yaj Nimán Diose, tinuj, nocoj. ² Ne'en soj se vaa gaa ataa canoco' soj man Diose, ne 'anj yanij soj rihaan Diose, ne chéé soj rihaan ya'anj acój yuvii, qui'yaj nii, ne náá qui'yaj rma'an nii man soj, tiha' yu'unj nii man soj ei. Ne nij ya'anj yo' me se ne

uno nij yo' nana a'mii soj a man adonj. ³ Che'é dan xa' ní' sij noco' man Jesucristó nihánj me se ino 'yaj ní', ne che'é dan cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa nda' se cataj yo'o so' se vaa quij ndo'o vaa Jesucristó, tzaj ne nuveé nana rqué Nimán Diose rihaan so' me nana a'mii so' a ma'. Tzaj ne sese cataj yo'o so' se vaa 'nij ra'a Jesucristó man ní', ne nana yo' me nana rqué Nimán Diose rihaan so', don a'vee a'mii so' danj adonj. Che'é se racuj Nimán Diose man ní', che'é dan guun nucuaj ní' ca'mij ní' danj ei.

⁴ Dan me se ino vaa 'o 'o suun sa' rqué Nimán Diose man ní' nicaj 'o 'o ní' chuguanj. Tzaj ne orún' Nimán Diose me sí' rqué man 'o 'o suun sa' yo' ei. ⁵ Ne ino vaa 'o 'o suun 'yaj suun 'o 'o ní' rihaan tinúú ní' ei. Tzaj ne veé orún' sí' 'nij ra'a man ní' me 'yaj nu' rasuun yo' ei. ⁶ Ne ino vaa suun 'yaj suun Diose nimán 'o 'o ní', tzaj ne veé orún' Diose 'yaj nu' daj a rasuun sa' yo' ei. Ne Diose me sí' 'yaj suun nimán 'o 'o ní', ne inanj ma'an so' 'yaj don a'vee qui'yaj suun ní' ei.

⁷ Dan me se vaa suun sa' nicaj 'o 'o ní', 'yaj Nimán Diose, ne che'é dan ne'en ní' se vaa yanj Nimán Diose ga ní', ne che'é suun sa' nicaj ní' ro', cavij sa' doj nu' nij tinuj ní', qui'yaj ní' adonj. ⁸ Dan me se yo'o tinúú ní' a'mii nana cuu, 'yaj Nimán Diose, ne avii ndo'o raaj yo'ó tinúú ní', 'yaj uún ma'an Nimán Diose, ⁹ ne yo'ó tinúú ní' me sí' nucuaj ndo'o rá man Diose se vaa racuj ndo'o Diose man ní', ne inanj danj vaa rá so', 'yaj uún ma'an Nimán Diose, ne uun nucuaj yo'ó tinúú ní' tinahuun so' man sí' ran', 'yaj uún ma'an Nimán Diose, tzaj ne veé orún'

Nimán Dioso 'yaj nanj adonj. ¹⁰ Yo'ó tinúú ní' me síí uun nucuaj 'yaj suun sa' nocoo, ne yo'ó tinúú ní' uun nucuaj nata' nana rqué Dioso rihaan, ne yo'ó tinúú ní' me síí uun nucuaj xcaj cuentá daj vaa nana a'mii 'o 'o ní', ne so' ro', me síí ne'en sese se-nana Nimán Dioso a'mii ní' ní', ase se-nana síí chree a'mii ní' a. Dan me se ne'en so' nu' nana a. Ne vaa yo'ó tinúú ní' a'mii xna'ánj naca xna'ánj ne ne'en a ma'an nij so' ma'. Ne yo'ó tinúú ní' ro', me síí nata' daj ca'mii tinúú ní' síí a'mii xna'ánj naca yo' a.

¹¹ Ne ma'an Nimán Dioso me síí 'yaj uun nucuaj 'o 'o tinúú ní' qui'yaj suun tinúú ní' suun sa' nicaj so', ne orún' Nimán Dioso me síí 'yaj suun nimán 'o 'o ní' nanj adonj. Ne'en Nimán Dioso daj vaa 'o 'o ní', ne rqué so' rihaan 'o 'o ní' se vaa me rá so' rque so' man ní', ne dan me se ndaa ino vaa se rqué so' rihaan 'o 'o ní' a.

¹² Ne'en nij soj se vaa vaa orún' nee man ní', tzaj ne man que'ee rej 'yaj suun man ní' adonj. Man ra'a ní' do', man tacóo ní' do', man xrée ní' do', man rlij rihaan ní' do' a. Dan me se que'ee nee 'yaj suun man ní', tzaj ne orún' ní', ne ase vaa nee man orún' yuvi ro', danj vaa taran' ní' sij noco' man Jesucristó adonj. Dan me se 'o yuvi me ní' nanj ei.

¹³ Dan me se canoco' cunudanj ní' man Jesucristó, ne cayáan Nimán Dioso ga 'o 'o ní', ne che'é dan cata' ne ní', ga ne cunuu rcua'aan taran' ní', ne che'é dan ase vaa nee man orún' yuvi ro', vaa taran' ní' cuano nanj chuguanj. Ino vaa ta'aj 'o 'o ní', ne veé dan me se ta'aj ní' me yuvi israelitá do', ta'aj ní' me yuvi yaníj do', ta'aj ní' me mozó do', ta'aj ní' ne uun mozó me do', tzaj ne ase vaa nee

man orún' yuvij ro', vaa taran' ní' cuano, ne yanj ndo'o Nimán Diöse ga cunudanj ní' cuano ei.

14 Ne'en soj se vaa ne 'o cyaan vaa cunudanj nee man yo'o yuvij ma'. Maan se ino vaa 'o 'o rej 'yaj suun man yuvij adonj. 15 Dan me se ca'vee se guun rá tacóo ní' se vaa, che'é se na'vee qui'yaj suun yo' se-suun ra'a ní' ro', che'é dan naxuun yo' man ma'an yo' rihaan ní' cataj yo', tzaj ne se guun nucuaj yo' qui'yaj yo' danj ma'. 'O se nee man ma'an ní' me tacóo ní' nanj adonj. 16 Ne ca'vee se guun rá xrée ní' se vaa, che'é se na'vee qui'yaj suun yo' se-suun rlij rihaan ní', ne che'é dan naxuun yo' man ma'an yo' rihaan ní', tzaj ne se guun nucuaj yo' qui'yaj yo' danj ma'. 'O se nee man ma'an ní' me xrée ní' nanj adonj. 17 Ne vaa se uun nu' nee man ní' rihaan ní', ne sese inanr rlij rihaan ní' me nu' nee man ní', ne asa' ca'vee cuno ní', rá soj ga. Ne sese inanr xrée ní' me nu' nee man ní', ne asa' ca'vee naxuun ní' nana, rá soj ga.

18 Diöse me síi qui'yaj nu' nee man ní', ne Diöse ro', me síi rqué suun rihaan 'o 'o nee man ní' daj qui'yaj nij yo' ei. 19 Sese cyaan ga cunudanj nee man ní', ne nuveé yuvij me ní' ma'. 20 Dan me se nda' se ino vaa 'o 'o nee man ní', tzaj ne ve'é vaa nu' nee man ní' ei. 21 Ne nó xcúun rlij rihaan ní' cataj yo' rihaan ra'a ní': "Taj se uún so' rihanj ma'". Se guun tu'va yo' danj ma'. Ne ne nó xcúun raa ní' cataj yo' rihaan tacóo ní': "Taj se uún so' rihanj ma'". Se guun tu'va yo' danj ma'.

22 'O se nee man ní' nee ninaj doj ro', doj a achiin nee yo' man ní', 23 ne nee man ní' nee nij doj ro', ve'é a doj niquee sa' yo', 'yaj ní', ne na'vej rá ní'

quene'en yuvii man nee yo', ne che'é dan aráán ní' yatzíj man nee yo' a. ²⁴ Tzaj ne nee man ní' nee ve'é doj ro', taj se qui'yá' caráán ní' yatzíj man nee yo' ma'. Ne ve'é ndo'o vaa rcua'aan nu' nee man ní', qui'yaj Diose, ne ve'é doj qui'yaj so' che'é nee man ní' nee cunii doj, ²⁵ che'é rej na'vej rá so' gaa yaníj nee yo' man ní' a. Maan se ve'é cutumé 'o nee man ní' man tuvi' nee man ní', rá Diose, ²⁶ ne sese quiran' chi'ii doj nee man ní', ne nanō rá nu' nee man ní', ne danj inanj uún, ne sese ve'é cavii sa' doj nee man ní', ne guun niha' rá nu' nee man ní' uún a.

²⁷ Yaj me se aj canoco' taran' soj man Jesucristó, ne che'é dan ase vaa nee man Jesucristó vaa cunudanj soj, ne ase vaa doj nee man Jesucristó vaa 'o 'o nij soj á. ²⁸ Ne Diose ro', me síi cune' man 'o 'o soj qui'yaj suun soj che'é cunudanj nij síi noco' man Jesucristó, ne ino vaa suun ca'ne' Diose rihaan 'o 'o soj, ne dan me se asino cune' Diose man núj sij apóstol nata' se-nana so' rihaan cunudanj nij yuvii man rihaan chumii, gaa ne cune' uún Diose man nij síi nata' nana rqué Diose rihaan nij so' a. Gaa ne cune' uún Diose man nij síi tucu'yón se-nana Diose rihaan yuvii, gaa ne cune' uún Diose man nij síi 'yaj suun sa' noco a. Gaa ne cune' uún Diose man nij síi uun nucuaj tinahuun man yuvii ran', ne cune' uún Diose man nij síi racuíj man yuvii quiran' sayuun a. Ne cune' Diose man nij síi uun chij rihaan nij síi noco' man Jesucristó, ne cune' Diose man nij síi ne'en ca'mii xna'ánj naca a.

²⁹ Tzaj ne nuveé apóstol nata' se-nana Jesucristó rihaan cunudanj yuvii man rihaan chumii

me taran' soj ma'. Nuveé sij nata' nana rqué Diose rihaan nij so' me cunudañj soj ma'. Nuveé sij tucu'yón se-nana Diose rihaan tinúú ní' me cunudañj soj ma'. Ne uun nucuaj cunudañj ní' qui'yaj suun ní' suun sa' nocoo ma'. ³⁰ Ne uun nucuaj taran' soj tinahuun taran' soj man yuvij ran' ma'. Ne a'mii cunudañj soj xna'ánj naca ma'. Ne uun nucuaj taran' soj cataj xna'anj soj me taj nana a'mii tinúú ní' gaa a'mii tinúú ní' xna'ánj naca ma'. ³¹ 'Q se nano' soj daj qui'yaj soj, gaa ne ca'ne' Diose suun rihaan soj qui'yaj suun soj nij suun sa' doj á. Sese danj qui'yaj soj, ne cavi sa' taran' soj chuguanj. Tzaj ne me rá 'unj cataj 'unj yo'ó nana rihaan soj, ne me ya raj nari' soj yo'ó tucuáán sa' inañj ei.

13

*Nana nihánj taj xna'anj se vaa no xcúún ní' cunu
'ee rá ní' man yuvij a*

¹ Dan me se ca'vee se ca'mij xna'ánj a'mii yuvij do', ca'vee se ca'mij xna'ánj a'mii se-mozó Diose do', tzaj ne sese ne 'ee raj tuvij, ne se guun niha' rá yuvij cunoo yuvij nana ca'mij ma'. Maan se tu'va rma'anj, cataj nij yuvij, ne ase uun gaa agüiin aga' do', ase uun gaa anó aga' do', ta'nga' danj vaa se-nanaj, cataj yuvij nanj á. ² Ca'vee se ve'é ndo'o natá' 'unj nana rqué Diose manj do', ca'vee se ne'enj nu' nana tihaan Diose rihaan yuvij do', ca'vee se sa' uxrá avii raj do', ca'vee se amán uxrá raj ni'yaj 'unj man Diose do', ca'vee se guun nucuaj natunaj rej nicun' 'o quij xcaan che'é se amán uxrá raj ni'yaj 'unj man Diose do', tzaj ne sese ne 'ee raj

tuvij, ne taj se uún 'unj gaa a ma'. ³ Ca'vee se rque uun 'unj cunudanj si'yáj rihaan nij síi nique do', ca'vee se rque 'unj ndaa nee man ma'anj do', tzaj ne sese ne 'ee raj man nij síi nique, ne se cavii sa' 'unj daj chihaa míj ma'.

⁴ Ne ra'yanj rá síi 'ee rá man tuvi' qui'yaj so' sayuun man tuvi' so' ma'. Tzaj ne vaa inaj nimán so', ne 'ee rá so' man tuvi' so', ne inanj ve'é 'yaj so' rihaan tuvi' so' á. Ne uun xcoj ruvaa rá síi 'ee rá man tuvi' ni'yaj so' tuvi' so' ma'. Ne a'mii xtá' so' ma'. 'O se nica' vaa nimán so' a. ⁵ Síi 'ee rá man tuvi' ro', inanj ve'é 'yaj so' rihaan tuvi' so', ne ne aráya'anj so' inanj ma'an so' ma'. 'O se aráya'anj so' tuvi' so' a. Ne ra'yanj rá so' caxrii yuvaa so' ma'. Ne nuú rá so' sayuun qui'yaj yuvii man so' gaa rque ma'. ⁶ Nuveé sij niha' rá ne'en man yuvii 'yaj cacun' me so' ma'. Tzaj ne niha' rá so' ne'en so' se vaa uno yuvii nana ya a. ⁷ Uun nucuaj so' ran' so' naj guun sayuun, ne ne tanáj ma'an so' man tinúú so' ma'. 'O se yo'o amán rá so' uno so' cunudanj nana sa', ne yo'o ne'en so' se vaa inanj sa' uxrá cavii ní' vaa güii, ne inanj danj vaa rá síi 'ee rá man tuvi' adonj.

⁸ Xa' suun 'ee rá tuvi', tzaj ne yo'o gaa yo' nu' cavii nu' ca'anj ei. Cuanõ nihánj me se man síi nata' nana rque Diose rihaan nij so', tzaj ne vaa güii ca'ne' rá nij so' ga suun yo' ei. Ne cuanõ nihánj me se man yuvii a'mii xna'ánj naca xna'ánj ne ne'en ma'an yuvii, tzaj ne vaa güii ca'ne' rá nij so' ga suun a'mii xna'ánj yo' a. Ne cuanõ nihánj me se man síi avii ndo'o raá, 'yaj Nimán Diose, tzaj ne vaa güii se go' nij so' doj nana rihaan yuvii a ma'.

⁹ Dan me se nu' nana sa' a'mii ní' do', nu' nana cuu

avii raá ní' 'yaj Dioṣe do', me se ta'aj guee nana me yo' nanj adonj. Tzaj ne vaa güii quinavij yo' nanj adonj. ¹⁰ 'O se güii quinan' ní' rihaan Dioṣe me se Dioṣe me síi qui'yaj yo'o quene'en ní' cunudanj nana, ne se cachiin a doj nana ca'mii ní' a ma'.

¹¹ Gaa mej xnii me se a'mii xnii 'unj, ne daj se uun rá xnii, danj uun raj, ne daj se nuchruj raá xnii, danj nuchruj raá 'unj a. Tzaj ne yaj cachij 'unj, guún 'unj snó'o nocoo, ne tanáj xco 'unj nu' se vaa qui'yáj gaa mej xnii a. Dan me se ase vaa se 'yaj inanj xnii ro', danj vaa 'yaj ní' cuano, tzaj ne vaa güii tanáj xco ní' man nu' se vaa 'yaj ní' cuano á. ¹² Vaa se ne'en ní' cuano, rá ní', tzaj ne ne ne'en sa' ní' man yo' ma'. Dan me se ase vaa yuvij ni'yaj rihaan 'o se ni'yaj rihaan ro', danj vaa ní', ne sese ne naruvij rihaan se ni'yaj rihaan, ne se quene'en sa' yuvij rihaan yuvij ma'. Ne danj vaa ní' uún, ne man ndo'o rasuun ne ne'en sa' ní' ei. Tzaj ne vaa güii canicun' ní' rihaan ma'an Dioṣe, ne sa' uxrá quene'en ní' man ma'an so' a. Cuano nihánj me se ne ne'enj cunudanj, tzaj ne vaa güii, ne ase vaa ne'en Dioṣe manj ro', danj gaa quene'enj man cunudanj adonj. ¹³ Tzaj ne vaa va'nuj suun sa' no xcuún ní' qui'yaj ní' cuano, ne dan me se guun nucuj rá ní' man Dioṣe, ne guun ya rá ní' se vaa ya cavii sa' ní', ne gaa 'ee rá ní' tuvi' ní' a. Yo' me va'nuj se no xcuún ní' qui'yaj ní', tzaj ne orún' suun gaa 'ee rá man tuvi' ro', yo' me suun nocoo doj rihaan cunudanj yo'ó suun ei.

14

Nana nihánj taj xna'anj che'é xna'ánj naca

xna'ánj ne ne'en ma'an yuvii a

¹ Che'é dan yo'o gaa suun 'ee rá man tuvi' nimán soj ei. Tzaj ne nano' soj daj qui'yaj soj, ne nıcaj soj suun sa', qui'yaj Nimán Diose ei. Tzaj ne doj a guun rá soj nata' soj nana rqué Diose rihaan soj ei. 'O se sa' doj vaa suun yo' chuguanj. ² Dan me se xa' sí a'mii xna'ánj naca, tzaj ne ne a'mii so' rihaan yuvii ma'. Rihaan Diose a'mii so', ne taj sí uno nana a'mii so' ma'. 'O se racuj Nimán Diose man so' a'mii so' nana tihaan Diose rihaan ma'an so' adonj. ³ Tzaj ne sí nata' nana rqué Diose rihaan, tzaj ne rihaan yuvii a'mii so', ne sa' doj xcaj nij yuvii cuentá daj qui'yaj nij yuvii canoco' nij yuvii man Diose, ne nari' nucuaaj nimán nij yuvii, qui'yaj so', ne se nanó rá nij yuvii ma'. 'O se guun niha' doj rá nij so' adonj. ⁴ Dan me se sí a'mii xna'ánj naca ro', orún' ma'an so' noco' sa' doj man Diose, 'yaj so', tzaj ne sí nata' nana rqué Diose rihaan me se sa' doj noco' cunudanj nij sí amán rá ni'yaj man Jesucristó man Diose, 'yaj so' adonj. ⁵ Me raj ca'mii taran' soj xna'ánj naca, tzaj ne sa' doj nata' soj nana rqué Diose rihaan soj ei. Dan me se sa' doj 'yaj sí nata' se-nana Diose rihaan sí a'mii xna'ánj naca, tzaj ne sese guun nucuaaj sí a'mii xna'ánj naca cataj xna'anj so' rihaan nij yuvii me taj nana a'mii so' gaa uun che'e so' a'mii so' xna'ánj naca, ne sa' doj qui'yaj so', ne cavii sa' doj nij sí amán rá ni'yaj man Jesucristó, qui'yaj so', sese danj qui'yaj so' adonj.

⁶ Cuno soj ca'mij, tinuj, nocoj, ne dan me se sese cuchı' 'unj rihaan soj, ne cuno soj sese inanj xna'ánj naca ca'mij rihaan soj, rá soj na'. Taj ma'. Me nana nari' soj, sese danj qui'yaj ga. Tzaj ne

sese t̄ihaán 'uñj yo'o nana naca nana ca'mii Diose rihanj rihaan soj, ne cunõ soj doj, ne sese cavii ndo'o raá 'uñj do', sese nata' 'uñj nana rqué Diose manj do', sese tucu'yonj rihaan soj do', ne cunõ sa' soj doj ei. ⁷ Dan me se ne'en soj daj vaa ya'ánj, ne ne vaa i'na' ya'ánj, tzaj ne vaa che'é agüiin sca' yo', ne sese ne tica'mii sca' nii man ya'aâ nuu rihaan ya'ánj yo' gaa anicaj 'o 'o chra', gaa ne asa' ca'vee xcaj yuvii cuentá me chra' me achraá nii rihaan ya'ánj yo' ga. ⁸ Sese ne tunacaj nii se-nana chruun a'yánj yo' gaa a'yánj nii, gaa ne asa' ca'vee xcaj nij tanuu cuentá se vaa ca'anj nij so' cunu' nij so' ga. ⁹ Ne ase vaa ya'ánj do', chruun a'yánj do', ta'nga' danj vaa nij soj uún, ne sese ca'mii soj xna'ánj naca, ne sese se gaa nica nana ca'mii soj, ne asa' ca'vee cunõ yuvii me taj soj ga. 'O se se ca'mii soj rihaan yuvii a ma'. Maan rihaan nana uun ca'mii soj, raj a.

¹⁰ Dan me se man uxrá xna'ánj a'mii yuvii rihaan chumii nihánj, raj, ne vaa yuvii uno cunudanj nij xna'ánj yo', ¹¹ tzaj ne sese ca'mii yo'o so' xna'ánj a'mii ma'an so' rihanj, ne sese se cunõj nana ca'mii so', gaa ne sij 'na' yo'ó chuman' guun so' rihanj, ne tananj 'uñj, ne guún 'uñj sij 'na' yo'ó chuman' rihaan so' a.

¹² Che'é dan me xcaj soj cuentá daj qui'yaj ma'an soj uún, ne dan me se guun rá soj nicaj soj suun sa', qui'yaj Nimán Diose, tzaj ne nano' soj daj qui'yaj soj, ne ca'vee nicaj soj suun sa' doj suun racuíj man cunudanj yo'ó nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó, qui'yaj Nimán Diose a. 'O se cavii sa' soj doj, sese danj qui'yaj soj adonj. ¹³ Che'é dan me sese vaa yo'o tinúú soj síi a'mii xna'ánj naca,

ne no xcúún so' cachin̄j ni'yaj so' rihaan Diose se vaa guun nucuaj so' cataj xna'anj so' me taj nana ca'mii so' rihaan nij yuvii cunō nana yo' adonj. ¹⁴ Tzaj ne sese ca'mii 'un̄j xna'ánj naca cachin̄j ni'yáá 'un̄j rihaan Diose, ne inanj maan nimán 'un̄j me cachin̄j ni'yaj rihaan Diose, ne cúú yavej, tzaj ne se cachíín ni'yaj yo' rihaan Diose a ma'. ¹⁵ 'O se me se no xcúún 'un̄j qui'yáj ga. 'O se no xcúún 'un̄j asino yaan cachin̄j ni'yáj rihaan Diose ga nimanj, gaa ne cachin̄j ni'yaj cúú yavej uún rihaan Diose, ne asino yaan cachraa 'un̄j chra' rihaan Diose ga nimanj, gaa ne nu' cúú yavej cachraa chra' uún rihaan Diose adonj. ¹⁶ Danj qui'yaj soj che'é se asa' nuu chre' soj cachin̄j ni'yaj soj rihaan Diose, ne 'na' nij síí ataa nari' sa' se-nana Diose a. Ne sese inanj nimán so' cachin̄j ni'yáá so' rihaan Diose do', sese inanj nimán so' nago' so' graciá rihaan Diose do', sese inanj nimán so' cataj se vaa sa' vaa Diose do', ne asa' ca'vee cunō síí 'na' naca nana ca'mii so' ga. Asa' ca'vee cataj so' se vaa ya uxrá vaa nana ca'mii so' ga. ¹⁷ Ca'vee se ve'é uxrá gaa nana cachin̄j ni'yáá so' rihaan Diose, tzaj ne yo'ó so' ro', se ca'vee guun niha' rá so', qui'yáá so' ma'.

¹⁸ Nagó' 'un̄j graciá rihaan Diose che'é se xcaan vaa xna'ánj naca a'mij rihaan taran' nij soj, che'é se 'un̄j me síí ne'en doj xna'ánj naca rihaan taran' soj a. ¹⁹ Tzaj ne gaa nuu chre' 'un̄j ga nij tinúú ní' nij síí amán rá ni'yaj man Jesucristó, ne no xcúnj ca'mij nana avii cúú yavej rihaan nij so', ne dan me se ca'vee se chi' mij nana xna'ánj naca ca'mij, tzaj ne se cavii sa' doj tinúj, qui'yaj nana yo' a ma'. Tzaj ne sese ca'mij nuj se 'un' guee nana cavii cúú

yavej rihaan tinúú ní', tzaj ne cavií sa' nij so' doj, qui'yaj nana yo', che'é se nana uno nij so' me yo' ei.

²⁰ Gaa sca' raá nij soj, tinuj, nocoj. Se gaa raá soj ase vaa raá 'o xnii ma'. Dan me se ase vaa ne'ej ataa nari' qui'yaj cacun' ro', danj gaa soj, tzaj ne gaa sca' raá soj ei. ²¹ Dan me se vaa nana no rihaan danj Diose taj se vaa: “Ca'nej 'unj yuvií man gan' cuchí' rihaan nij yuvií israelitá, ne yo'ó xna'ánj quinata' nij so' rihaan nij yuvií israelitá, tzaj ne se cuno nij yuvií israelitá nana ca'mij rihaan nij so' ma'.” Danj cataj Diose rihaan nij yuvií israelitá gaa naá a. ²² Dan me se xcaj ní' cuentá se vaa nuveé che'e ma'an ní' sij amán rá ni'yaj man Jesucristó vaa xna'ánj naca xna'ánj ne ne'en a 'ó yuvií yo' ma'. 'O se che'é nij síí ne amán rá ni'yaj man Jesucristó vaa xna'ánj naca yo', ne dan me se cuno nij so' xna'ánj naca, gaa ne xcaj nij so' cuentá se vaa nuveé sij noco' man Diose me ma'an nij so' a. Ne se-nana Diose nana nata' nii ro', nuveé che'e nij síí ne amán rá ni'yaj man Jesucristó vaa nana yo' ma'. 'O se che'é ní' sij amán rá ni'yaj man Jesucristó vaa nana yo' adonj.

²³ Dan me se sese inanj xna'ánj naca ca'mii taran' soj gaa nuu chre' soj, ne catuu nij síí ataa nari' sa' tucuáán noco' ní' catuu síí ne amán rá ni'yaj man Jesucristó catuu rá ve' ga nij soj, ne daj cataj nij so', rá soj ga. Se cuno nij so' xna'ánj ca'mii soj a ma'. Che'é dan: “Snúú rma'an nij soj”, cataj nij so' nanj adonj. ²⁴ Tzaj ne sese nata' taran' soj nana rqué Diose rihaan soj, ne catuu nij síí ataa nari' tucuáán noco' ní' catuu nij síí ne amán rá ni'yaj man Jesucristó catuu rá ve', gaa ne xcaj nij

so' cuentá che'é cacun' tumé nij so', qui'yaj taran' soj, ne quinano rá nij so' che'é cacun' tumé nij so', qui'yaj taran' soj chuguanj. ²⁵ Cuno nij so' nana ca'mii taran' soj, gaa ne xcaj nij so' cuentá che'é nu' se chilii man nimán nij so', ne ca'anj canicun' ruj nij so', gaa ne na'vij nij so' rihaan Diose, ne cataj ya nij so' se vaa ya Diose ne ga soj ei.

²⁶ Che'é dan nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan soj daj qui'yaj soj, tinuj, nocoj. Gaa nuu chre' soj, ne ino gaa se qui'yaj 'o 'o soj ei. Yo'o tinúú soj cachraa 'o chra', ne tucu'yón yo'ó tinúú soj se-nana Diose rihaan soj, ne nata' yo'ó tinúú soj nana rqué Diose rihaan so', ne ca'mii yo'ó tinúú soj xna'ánj naca, ne cataj xna'anj yo'ó tinúú soj me taj nana ca'mii tinúú soj síi ca'mii xna'ánj naca, ne inanj danj qui'yaj soj, racuíj taran' soj man tinúú soj, gaa ne ve'é doj canoco' sa' soj man Jesucristó a.

²⁷ Sese vaa vij va'nuj soj me rá ca'mii xna'ánj naca, ne ca'vee ca'mii nij so', tzaj ne sese que'ee soj doj me rá ca'mii, gaa ne se ca'vee ma'. 'O se dínj tu'va ta'aj soj, gaa ne canicun' yo'ó tuvi' soj nata' so' me nana me ca'mii nij síi ca'mii xna'ánj naca yo' á. ²⁸ Tzaj ne sese taj vaj a 'o soj guun nucuaaj nata' che'é nana ca'mii nij síi ca'mii xna'ánj naca, ne táa a se se ca'mii nij so' xna'ánj naca rihaan yuvij a ma'. Maan se dínj gaa tu'va nij so' gaa nuu chre' soj á. Inanj rihaan ma'an nij so' do', rihaan Diose do', ca'mii nij so' xna'ánj naca yo' á.

²⁹ Dan me se veé danj qui'yaj guee soj asa' nata' soj se-nana Diose uún a. Nata' vij va'nuj tinúú soj, síi rqué Diose se-nana so' rihaan, ne nuchruj raa yo'ó tinúú soj nana nata' nij so', sese ya ya se-nana

Nimán Diose me nana nata' nij so' a. ³⁰ Sese nata' yo'o so', ne sese guun rá yo'ó so' nata' so' yo'ó nana rqué Diose rihaan ma'an so', ne ca'ne' rá sí nicun' a'mii yo' ca'mii yo'ó tinúú so' á. ³¹ Veé dan me se gaa ya'núj rihaan taran' soj, ne ndaa yo'o yo'o soj nata' nana rqué Diose rihaan soj, ne nari' cunudanj soj nana achiin man soj, gaa ne nari' nucuaj nimán taran' soj a. ³² Sese uun nucuaj nij sí nata' nana rqué Diose rihaan nij so' quirii ta'nga' nij so' rihaan nimán ma'an nij so', ne uun nucuaj nij so' ca'ne' rá nij so' ga nana a'mii nij so' adonj.

³³⁻³⁴ Dan me se xa' Diose, tzaj ne nuveé sij tinachej rasuun me Diose ma'. 'O se Diose ro', me sí 'yaj nica vaa nu' rasuun adonj.

Dínj gaa tu'va chana gaa nuu chre' nij soj sij amán rá ni'yaj man Jesucristó á. Ne nó xcúún chana ca'mii chana ma'. Maan se danj nano xrej no' á. Inanj danj taj se-tucuanj Moisés, ne inanj danj vaa tucuaán noco' cunudanj ní' sij sa' noco' man Diose man daj a chuman' a. ³⁵ Sese vaa 'o nana me rá chana nari' no', ne xna'anj no' man snó'o nica no' ve' tucua' no', ne cataj xna'anj so' rihaan no' a. Tzaj ne nij vaa sese canicun' chana ca'mii no' rihaan cunudanj nij sí amán rá ni'yaj man Jesucristó gaa nuu chre' nij so' adonj.

³⁶ Nuveé nana cavii raa nij soj me se-nana Diose ma'. Nuveé inanj soj me sí cuchi' se-nana Diose rihaan ma'. Che'é dan me xcaj soj cuentá daj vaa tucuaán noco' núj sij amán rá ni'yaj man Jesucristó á. ³⁷ Sese guun rá yo'o so' se vaa ne'en so' nata' so' nana rqué Diose rihaan so' do', sese guun rá so' se

vaa yanj Nimán Diose ga ma'an so' do', ne xcaj so' cuentá se vaa nana nihánj nana cachrón 'unj che'é soj ro', nana cataj xna'anj ma'an síi 'nij ra'a man ní' rihaan ní' me nana nihánj a. ³⁸ Sese vaa yo'o síi taj se vaa nuveé nana cataj xna'anj síi 'nij ra'a man ní' me nana nihánj, ne se cuchumán rá ní' se vaa sij nata' se-nana Diose me ma'an so' ma'. ³⁹ Che'é dan me nano' uxrá soj daj qui'yaj soj, ne gun nucuaj soj nata' soj nana rqué Diose rihaan soj, tinuj. Ne se cataj soj se vaa se ca'vee ca'mii yuvii xna'ánj naca mei. ⁴⁰ Tzaj ne ve'é inanj qui'yaj soj nu' se vaa 'yaj soj, ne chij inanj qui'yaj soj nu' se-suun Diose ei.

15

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cunuu i'na' ya uún Jesucristó gaa cavi' so', ne danj gaa cunuu i'na' ya ma'an ní' uún a

¹ Yaj me se me raj na'nuj rá soj nana cataj xna'anj 'unj rihaan soj, tinuj, nocoj. Dan me se nana sa' aj natá' 'unj rihaan soj asij rque me nana nihánj, ne cuno soj nana nihánj, ne raan noco' soj man nana nihánj a. ² Dan me se che'e nana nihánj nana natá' 'unj rihaan soj me quinanii soj rihaan sayuun, sese yo'o raan canoco' soj nana nihánj ei. Tzaj ne sese tu'va rma'an soj do', sese ne ya noco' soj nana sa' nihánj do', ne se cavii sa' soj ma'. Maan se quiran' soj sayuun nanj adonj.

³ O se asino yaan nataj nana sa' narí' 'unj rihaan soj, ne nana cataj xna'anj nii rihanj me nana nihánj, se vaa cavi' Jesucristó che'é cacun' tumé ní', ndaa vaa taj danj Diose a. ⁴ Dan me se cachin' nii man so' rque yo'óó, gaa ne dan me se cachén

va'nuj güii, ne cunuu i'na' uún so', ne dan me se ase vaa tu'va guee danj Diose vaa quiran' so' a. ⁵ Dan me se curuvi' so' ni'yaj sí cu'naj Pedró, ne gaa doj, gaa ne curuvi' uún so' ni'yaj nu' chuvij nij apóstol cune' so' man nata' se-nana so' a.

⁶ Cachén doj güii, gaa ne curuvi' uún so' rihaan 'un' cientó táá doj tinúú ní' sí nocó' man so' a. Dan me se ta'aj nij so' cavi', tzaj ne yo'ó ta'aj nij so' vaa i'na' cuano ga ní' a. ⁷ Gaa ne cachén doj, gaa ne curuvi' uún Jesucristó ni'yaj sí cu'naj Santiagó, ne veé dan, gaa ne curuvi' uún so' ni'yaj cunudanj nij apóstol cune' so' man nata' se-nana so' a. ⁸ Veé dan, gaa ne curuvi' uún so' ni'yaj ma'anj a. Sí nocó' xcó taran' nij sí quene'en man so' mej, ne ase vaa 'o ne'ej ni'ya' vaa 'unj rihaan nij so' nanj ei. 'O se ne nó xcúún 'unj guún 'unj apóstol rihaan nij so' a ma'.

⁹ 'O se gaa ataa canocoj man Jesucristó, ne qui'yaj ndo'oj sayuun man nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó, ne che'é dan yaj mej sí nocó' rihaan cunudanj nij apóstol cune' Jesucristó man nata' se-nana so' a. Che'é dan nuveé sij no xcúún nata' rihaan yuvii che'é so' mej, raj a ma'. ¹⁰ Tzaj ne sa' uxrá qui'yaj Diose che'ej, ne racuíj ma'an Diose manj, ne che'é dan mej apóstol cuano adonj. Nuveé se qui'yaj rma'an Diose danj manj ma'. 'O se 'unj nihánj ro', me sí 'yaj suun doj rihaan cunudanj nij apóstol cune' Jesucristó man, tzaj ne nuveé ma'anj 'yaj suun ma'. 'O se che'é se racuíj Diose manj ro', che'é dan 'yaj danj, ne ma'an Diose 'yaj danj adonj. ¹¹ Ne a'mii natáj 'unj a'mii natáj yo'ó nij apóstol cune' Jesucristó man a'mii natáj se-nana Diose nana sa', ne che'é se

ca'mii natáj cunudanj núj rihaan soj, che'é dan cuchumán rá soj cuno soj nana sa' yo' ei.

¹² Dan me se ne'en soj se vaa a'mii natáj núj se vaa cunuu i'na' uún Jesucristó gaa cavi' so', ne che'é dan me che'é taj ta'aj yuvii 'nij sca'núj soj se vaa se ca'vee cunuu i'na' uún nij sí cavi' ga.

¹³ Sese ya se ca'vee cunuu i'na' uún nij sí cavi', gaa ne me che'é cunuu i'na' uún Jesucristó, rá soj ga. ¹⁴ Sese ya ne cunuu i'na' uún Jesucristó, gaa ne tu'va rma'an núj gaa a'mii natáj núj aj na'.

Amán rma'an rá soj ni'yaj soj nana ne a'mii núj gaa aj na'.

¹⁵ Aj cataj xna'anj núj rihaan soj se vaa cunuu i'na' uún Jesucristó, qui'yaj Diose, tzaj ne sese se ca'vee cunuu i'na' uún nij sí cavi', gaa ne ne cunuu i'na' uún Jesucristó vaa gaa na'. Sí ne me núj, ne ca'mii ne núj che'é ma'an Diose vaa gaa aj na'.

¹⁶ O se sese se ca'vee cunuu i'na' uún nij sí cavi', gaa ne ne cunuu i'na' uún Jesucristó vaa gaa a ma'.

¹⁷ Ne sese ya ne cunuu i'na' uún Jesucristó, ne nana amán rá soj yo' ro', nana tiha' yu'unj me yo' vaa gaa asanj. Ne quiran' ma'an soj sayuun che'é nu' cacun' tumé soj,

¹⁸ ne nij sí cavi' sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó me se cuchumán rma'an rá nij so', ne ca'anj nij so' rihaan ya'an vaa gaa nanj asanj.

¹⁹ Ne ní' sij guun ya rá se vaa cavii sa' ní' qui'yaj Jesucristó me se doj a quij quiran' ní' rihaan daj a nij yuvii man rihaan chumii nihánj vaa gaa asanj. Dan me se che'é se nana tiha' yu'unj noco' ní', gaa ne doj a quij quiran' ní' vaa gaa ei.

²⁰ Tzaj ne, taj ma'. 'O se ya uxrá cunuu i'na' uún Jesucristó gaa cavi' so' adonj. Che'é se cunuu i'na' uún so' ro', che'é dan ne'en ya ní' se vaa cunuu

i'na' uún nij sí cavi' cuchumán rá ni'yaj man so' adonj. ²¹ Dan me se che'é se orún' snó'o me qui'yaj cavi' cunudanj yuvij man rihaan chumij ro', che'é dan orún' snó'o me qui'yaj cunu i'na' uún yuvij adonj. ²² Dan me se che'é se vaa qui'yaj orún' sí cu'naj Adán ne cavi' taran' yuvij ro', veé danj qui'yaj Jesucristó, ne che'é orún' so' ro', me cunu i'na' uún cunudanj yuvij noco' man so' adonj.

²³ Tzaj ne ndaa 'o 'o orá quisij 'o 'o rasuun adonj. Dan me se Jesucristó me sí cunu i'na' asino yaan rihaan cunudanj yuvij, gaa ne güi ca'na' uún so' rihaan chumij nihánj ro', me se asino nij sí cuchumán rá ni'yaj man so' cunu i'na' uún ei. Dan me se quisij cunu i'na' taran' nij sí noco' man so', ²⁴ gaa ne quinavij nu' chumij nihánj a. Dan me se asino yaan ca'nee Jesucristó nu' suun ata taran' nij yuvij do', taran' nij ya'anj uun chij rihaan chumij nihánj do', gaa ne nago' Jesucristó nu' chumij nihánj rihaan Rej ní' Diose, gaa ne ma'an Diose guun chij rihaan chumij nihánj adonj. ²⁵ 'O se no xcuún Jesucristó guun chij Jesucristó rihaan chumij nihánj ndaa se qui'yaj canaán ya ya so' rihaan taran' nij sí taj ri'yunj man so' adonj. ²⁶ 'O se sí taj ri'yunj man Jesucristó me se 'yaj avi' yuvij, ne dan me se yo'o qui'yaj canaán Jesucristó rihaan se 'yaj avi' yuvij, gaa ne quisij quinavij cunudanj nij sí taj ri'yunj man Jesucristó ei.

²⁷ Danj Diose taj se vaa qui'yaj canaán Jesucristó rihaan cunudanj rasuun, qui'yaj Diose a. Danj a'mii danj Diose, tzaj ne se guun chij Jesucristó rihaan ma'an Diose ma'. 'O se Diose me sí qui'yaj guun chij so' rihaan cunudanj yo'ó nij rasuun

adonj. ²⁸ Asa' guun chij Jesucristó rihaan nu' rasuun qui'yaj Diose, ne guun chij Diose rihaan ma'an Jesucristó, ne dan me se qui'yaj canaán Jesucristó rihaan cunudanj rasuun, qui'yaj Diose, gaa ne guun chij Diose rihaan ma'an so', gaa ne Diose me sí guun chij ndo'o rihaan cunudanj rasuun adonj.

²⁹ Sese se cunuu i'na' sí cavi', gaa ne me che'é ata' ne nii che'é 'o xnangá, rá soj ga. Sese se cunuu i'na' ya uún nij sí cavi', gaa ne ata' ne rma'an nii che'é sí cavi' a. Tzaj ne 'o se ya uxrá cunuu i'na' uún nij sí cavi', rá nii ei. ³⁰ Me che'é niganj vaj núj rihaan sayuun che'é se-nana Diose, rá soj ga. ³¹ Ya inanjanj vaj núj rihaan sayuun, tinuj, nocoj. Ne'en soj se vaa niha' ndo'o rá núj che'é suun 'yaj suun núj sca'núj soj che'é sí 'nij ra'a man ní', ne dan me se ya taj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa maan na'vij núj 'o 'o güii cavi' núj che'é se-nana Diose ei. ³² Quiran' ndo'oj sayuun chuman' Efeso, ne dan me se ase vaa sayuun ran' sí unu' ga xcuu yuva ro', ta'nga' danj vaa sayuun quiranj, ne me che'é qui'yaj danj, rá soj, sese yuun che'e cavi' ga. 'O se qui'yaj suun un 'unj vaa gaa nanj ei. Sese ya uxrá se cunuu i'na' uún nij sí cavi', gaa ne doj a ve'é sese canoco' ní' nana a'mii yuvij man rihaan chumij nihánj chuguanj. Dan me se yuvij man rihaan chumij nihánj taj: “Daj doj quisij güii cavi' ní' á. Che'é dan cha ní' chraa do', co'o ní' tzi' do', yaj gaa vaa i'na' ní' á”, taj nij yuvij man rihaan chumij nihánj yuvij ne guun ya rá se vaa cunuu i'na' uún ní' a. Tzaj ne ne 'yaj núj danj ma'. 'O se ne'en ya núj se vaa cunuu i'na' ya uún nij sí cavi' adonj.

³³ Ca'ne' rá soj gá suun tiha' yu'unj man ma'an ei. Nda' se sa' vaa nimán soj, tzaj ne sese cachee soj gá síi chi'ii, ne nuu chi'ii nimán soj, qui'yaj nij so' ei. ³⁴ Nō xcuún soj xcaj naca soj cuentá, ne ca'ne' rá soj gá suun 'yaj cacun' ei. 'O se ta'aj soj me síi ne ne'en uxrá daj vaa Diose, raj a ma'. 'O se vaa che'é guun na'aj soj chuguanj.

Nana nihánj taj xna'anj daj quiran' ní' güii cunu u'na' uún ní' a

³⁵ Tzaj ne vaa yuvii cataj: “Asa' ca'vee cunu i'na' uún nij síi cavi' gá. Daj gaa nee man nij so' asa' cunu i'na' uún nij so' gá”, taj nij yuvii, xna'anj nij yuvii a. ³⁶ Tzaj ne síi ni'yōn mé so', sese danj a'mii so' chuguanj. Ne'én so' daj ran' 'núú unō so' ei. Asino yaan uchruu 'núú yo' rque yo'óó, gaa ne xtun' ma'an 'núú yo', gaa ne xra' naa le'ej man 'núú yo' a. Sese se cuchruu 'núú yo' rque yo'óó, ne daj chihaa mīj se xra' naa ma'. 'O se ase vaa ran' 'núú gaa unō nii man yo' rque yo'óó ro', danj gaa quiran' ní' adonj.

³⁷ Ne sese cunō so' yo'ō caân 'núú trigó dō', naj guun caân dō', rque yo'óó, ne nuveé ma'an coj me se caxrij so' rque yo'óó ma'. Maan se caân me yo', tzaj ne síj xra' yo', gaa ne nahuun yo' coj adonj. ³⁸ Tzaj ne inō vaa coj xra' man 'ō 'ō caân, ne ase vaa me rá Diose gaa 'ō 'ō coj ro', ta'nga' danj vaa 'ō 'ō coj xra', 'yaj Diose adonj. ³⁹ Ne ne 'ō cyaan vaa nu' nee ma'. 'O se ca'vee se nee man yuvii dō', ca'vee se nee man xcuu dō', ca'vee se nee man xtâj dō', ca'vee se nee man xcuaj dō', tzaj ne inō vaa a'ngaa 'ō 'ō nij nee yo' adonj. ⁴⁰ Ne man rasuun rej xta', ne man rasuun rihaan yo'óó, ne inō dōj vaa

rasuun man rej xta' ga rasuun man rihaan yo'óo nihánj, tzaj ne ve'é uxrá vaa cunudanj nij rasuun yo' ei. ⁴¹ Dan me se ve'é vaa güii do', ve'é vaa yavii do', ve'é vaa yati' do', tzaj ne ino vaa ruvi' 'o 'o nij rasuun yo' gaa ni'ya' man nij yo', ne veé danj ino vaa 'o 'o nij yati' uún chuguanj.

⁴² Dan me se ase vaa ino vaa 'o 'o nij rasuun yo' ro', vaa 'o 'o ní' uún chuguanj. Ne nee man ní' asa' quisíj cunuu i'na' uún ní' me se ino gaa nee yo' ga nee man ní' cuano chuguanj. Ne nee man ní' cuano, tzaj ne daj doj cavi' yo', ne vaa güii cavi' ní', gaa ne cachin' nii man nee man ní' rque yo'óo, gaa ne cunuu ino yo' ei. Tzaj ne asa' cunuu i'na' uún ní', gaa ne daj chihaa míj se cavi' uún nee man ní' a ma'. ⁴³ Xa' nee man ní' cuano, tzaj ne nij vaa yo', tzaj ne asa' cunuu i'na' uún ní', ne inanj ve'é ndo'o gaa nee man ní' asa' cunuu i'na' uún ní' ei. Tzaj ne cuano me se taj se 'yá' guun nucuaj yo' ma'. Tzaj ne asa' cunuu i'na' uún ní', ne gaa nucuaj ndo'o nee man ní' adonj. ⁴⁴ Nee man uun rihaan chumii nihánj cuano me ní', tzaj ne asa' cunuu i'na' uún ní', ne nee yo'o canoco' sa' man Diose guun nee man ní' adonj. Dan me se sese ne'en ní' se vaa ya vaa nee man ní' cuano, ne veé danj ya uxrá gaa yo'óo nee sa' man ní', qui'yaj Diose ei. Ne nee yo' me yo'o canoco' sa' man Diose chuguanj.

⁴⁵ Ne danj Diose taj se vaa snó'o qui'yaj Diose asino yaan me sí' cu'naj Adán, ne gaa tihaj qui'yaj Diose man so' me se ca'née Diose nana vaa i'na' rque nee man so' a, taj danj Diose a. Dan me se ase vaa sí' cu'naj Adán ro', danj vaa sí' cu'naj Jesucristó, tzaj ne ino doj vaa Jesucristó, ne dan me se gaa cunuu i'na' uún Jesucristó, ne cunuu

ino un' nee man so', ne dan me se 'vee vaa i'na' ndaa ma'an ní', 'yaj so' a. Ne che'é dan cunu u i'na' uún taran' ní' chuguanj. ⁴⁶ Tzaj ne asino yaan vaa nee man ní' gaa man ní' rihaan chumij nihánj, gaa ne vaa güii, gaa ne ma'an ní' nicaj nee sa' doj yo' a. ⁴⁷ Xa' snó'o qui'yaj Diose asino yaan, tzaj ne yo'óo un guun so' a. Dan me se nicaj Diose yo'óo man rihaan chumij nihánj, qui'yaj Diose man so', tzaj ne xa' yo'ó snó'o, tzaj ne Jesucristó me so', ne so' me sí cavii rej xta' ca'na' rihaan ní' adonj. ⁴⁸ Ne ase vaa sí cu'naj Adán sí guun yo'óo ro', ta'nga' danj vaa cunudanj yuvij man rihaan chumij nihánj, tzaj ne ase vaa Jesucristó sí cavii rej xta' ro', ta'nga' danj vaa cunudanj yuvij yanj rej xta' nanj á. ⁴⁹ Gaa man ní' rihaan chumij nihánj me se ase vaa Adán sí guun yo'óo ro', danj vaa ma'an ní', tzaj ne vaa güii, ne ase vaa Jesucristó sí cavii rej xta' ro', ta'nga' danj gaa ní' adonj.

⁵⁰ Cuanó nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj se vaa se guun nucuaj nee man ní' do', ton man ní' do', cúu man ní' do', cayáan yo' ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumij nihánj, man tinuj, man nocoj. 'O se se guun cumán rasuun cuchruu ga rasuun ne uchruu mei.

⁵¹ Tzaj ne cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj yo'o nana yuve tihaan naca Diose rihanj, se vaa se cavi' taran' ní' ma'. 'O se vaa güii, ne rque orún' orá le'e'j nii yuun che'e cunu ino taran' ní', ⁵² ne dan me se daj se uun rá' gaa nanij doj yuvé scu'lu' rihan' ro', danj guun un doj rá' asa' quisij orá cunu ino ní' nanj adonj. Dan me se güii quinavij chumij nihánj me se nu' ca'yanj se-mozó Diose chruun a'yánj, ne

cunū ino taran' ní' nanj adonj. 'O se asa' ca'yánj so' chruun a'yánj, ne cunū i'na' nu' nij sí' cavi', tzaj ne ino gaa nij so', ne se cavi' uún nij so' daj chihaa mǐj gaa a ma'. Dan me se quisíj cunū i'na' nij sí' cavi', gaa ne cunū ino taran' ní' sij gaa i'na' rihaan chumij nihánj adonj.

⁵³ Sese ase vaa ní' cuano nihánj ro', danj gaa ní' ca'anj ní' rihaan Diose, rá ní', gaa ne se ca'vee daj chihaa mǐj ma'. 'O se vaa che'é asino cunū sa' nee man ní', gaa ne ca'vee quinan' ní' rihaan Diose adonj. Dan me se che'é se nichrun' cavi' nee man ní', che'é dan vaa che'é cunū sa' yo', ne daj chihaa mǐj se cavi' yo' gaa a ma'. ⁵⁴ Dan me se asa' nanó nee se cavi' uún xráá ní', gaa ne daj chihaa mǐj se cavi' nee man ní' a ma'. 'O se güii dan ro', quisij ya nu' nana nihánj nana no rihaan danj Diose nana taj: "Sa' uxrá qui'yaj canaán ní', ne daj chihaa mǐj se cavi' ní' a ma'. 'O se quisíj ní' qui'yaj canaán ní' rihaan ta'naj 'yaj avi' yuvij adonj. ⁵⁵ Me rej vaj ta'naj 'yaj avi' yuvij ga. Me rej vaj se nucaj so' ga. Yaj me se se nanó rá ní' se vaa quiran' uún ní' sayuun ma'. 'O se daj chihaa mǐj se cavi' ní' ma'. 'O qui'yaj canaán ya ní' adonj", taj danj Diose, ne quisij ya nu' nana yo' adonj. ⁵⁶ Se nucaj ta'naj 'yaj avi' ní' ro', me cacun' tumé ní' adonj. Ne che'é se-tucuanj Moisés qui'yaj ní' cacun', ⁵⁷ tzaj ne tinavij Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' cacun' tumé ní', ne dan me se ya qui'yaj canaán ní', qui'yaj Diose, ne che'é dan no xcúun ní' nago' ní' graciá rihaan Diose ei.

⁵⁸ Ne'en soj se vaa 'ee raj man soj, tinuj, nocoj. Che'é se vaa cataj 'unj rihaan soj ro', che'é dan

raan canoco' soj man Jesucristó á. Se ca'ne' rá soj ma'. 'O se niganj qui'yaj suun ndo'o soj che'é síi 'nij ra'a man ní' á. Ne'en soj se vaa suun 'yaj suun soj che'é síi 'nij ra'a man ní' ro', nuveé suun snúú rma'an me yo' ma'. 'O se cavii sa' soj che'é se noco' sa' soj man so' adonj.

16

Nana nihánj taj xna'anj che'é sa'anj naqui'yaj chre' nij síi man chuman' cu'naj Corinto rque nij so' man nij síi nique man chuman' cu'naj Jerusalén a

¹ Cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj che'é sa'anj naqui'yaj chre' soj rque soj man nij síi nique síi sa' noco' man Diose á. Dan me se qui'yaj soj ndaa se vaa cataj xna'anj 'unj rihaan nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó yanj estadó Galacia, ² ne rque 'o 'o cotungó ro', ca'nej sa' soj doj sa'anj tucúa soj che'é nij síi nique á. Sese noco' doj qui'yaj canaán yo'o soj, ne noco' doj ca'nej sa' soj, ne sese doj doj qui'yaj canaán yo'ó soj, ne doj doj ca'nej sa' soj á. Ve'é cutumé soj sa'anj yo' ndaa se cuchí' 'unj chiháan soj á. 'O se na'vej raj naqui'yaj chre' soj sa'anj ndaa güii cuchí' 'unj ma'. 'O se güii yo' aj naqui'yaj chre' soj sa'anj, raj ei. ³ Asa' cuchí' 'unj rihaan soj, ne go' soj sa'anj naqui'yaj chre' soj man tinúú soj síi me rá soj nıcaj sa'anj yo' a. Ne tinúú soj síi nıcaj sa'anj yo' ro', ca'anj nıcaj nij so' sa'anj yo' ndaa chuman' Jerusalén a. Ne me raj nıcaj nij so' yanj cartá ca'anj nij so', ne yanj cartá yo' ro', cataj xna'anj yo' rihaan nij síi man Jerusalén se vaa vaj sa'anj yo' rihaan nij so', 'yaj nij tinúú ní' a.

⁴ Sese vaa che'é ca'anj ma'anj chuman' Jerusalén, ne n̄caj tuvi' n̄j ca'anj n̄j a.

Nana nihánj taj xna'anj me güii cuchì' Pabló chuman' cu'naj Corinto a

⁵ Cachen 'unj estadó Macedonia, gaa ne cuchì' 'unj chiháán soj a. Se guun raan 'unj estadó Macedonia ma'. ⁶ 'O se xraj, ne carán' 'unj chiháán soj que'ee güii, tzaj ne ne ne'enj sese canej ga soj nu' yavii ayuu yu've' man adonj. 'O se veé maan chiháán soj me raj cavii 'unj ca'anj 'unj adonj. ⁷ Na'vej raj cachen ra'yanj uún 'unj chiháán soj ma'. 'O se me raj guun raan 'unj que'ee güii, sese ca'vej sí' 'nij ra'a man ní' danj gaa adonj. ⁸ Tzaj ne me raj cunuú 'unj chuman' Efeso nihánj ndaa se cachen ya cha'anj Pentecostés adonj. ⁹ 'O se vaa ndo'o rej rihanj qui'yaj sunj se-suun Diose, tzaj ne 'o se man ndo'o sí' taj ri'yunj man ní' chuman' yo' ei.

Nana nihánj taj xna'anj che'é nij tinúú Pabló sí' canoco' man Jesucristó a

¹⁰ Tzaj ne sese cuchì' sí' cu'naj Timoteo rihaan soj, ne ve'é ca'mii soj ga so', gaa ne guun niha' rá so' ga soj ei. 'O se 'yaj suun so' che'é sí' 'nij ra'a man ní', ne ase vaa 'yaj sunj ro', ta'nga' danj vaa 'yaj suun ma'an so' che'é sí' 'nij ra'a man ní' adonj. ¹¹ Se nachri' soj ni'yaj soj man so' ma'. Maan se dínj cuman soj ga so', ne ve'é racuúj soj man so' yan ca'na' uún so' rihanj nihánj á. Na'vij uxraj ca'na' uún so' ga yo'ó nij tinúú ní' adonj.

¹² Ne tinúú ní' sí' cu'naj Apolos me se cataj xna'anj ndo'oj rihaan so' se vaa cuchì' so' ga yo'ó nij tinúú ní' rihaan soj, tzaj ne ne ca'vej so' cuchì'

so' cuano mei. Tzaj ne ndaa güii quix'núj rihaan so' asuun, gaa ne cuchí' so' rihaan soj a.

¹³ Tumé soj man soj á. Raan canoco' soj man Jesucristó á. Gaa nucuaj nimán soj, ne 'o ca'nej nimán soj qui'yaj suun soj á. ¹⁴ Ne gaa 'yaj suun soj nu' suun vaa rihaan soj, ne uxrá gaa 'ee rá soj man tinúú soj á.

¹⁵⁻¹⁶ Ne'en nij soj man nij tucua tinúú ní' sí cu'naj Estéfnas se vaa nij so' me sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó asino yaan rihaan cunudanj nij yuvii man estadó Acaya a. Ne ca'neé nimán ma'an nij so' qui'yaj suun nij so' racuíj nij so' man nij sí sa' noco' man Diose á. Cuanó nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ve'é cunó soj rihaan cunudanj yuvii 'yaj suun ndaa vaa 'yaj suun nij so', tinuj, nocoj. Ne cunó uún soj rihaan cunudanj nij sí a'neé ndo'o nimán qui'yaj suun ga nij so' ei. ¹⁷ Guun niha' ndo'o raj se vaa ca'na' ma'an sí cu'naj Estéfnas do', sí cu'naj Fortunato do', sí cu'naj Acaico do', ei. Dan me se guun niha' uxrá raj gaa ca'na' va'núj nij sí nihánj rej nej, ne gaa quene'enj man nij so', ne ndaa ma'an ya soj quene'enj nda' rá se 'yaa raj nanj ei. 'O se nayón nij so' rihaan soj ei. ¹⁸ Dan me se nuu cuuj nimanj, qui'yaj nij so', ne dan me se nuu cuuj nimán ma'an soj, qui'yaj uún nij so' a. 'O se nij yuvii vaa danj me se nō xcúún ya soj caraá cochroj soj rihaan nij so' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj che'é saludó a'neé nij sí amán rá ni'yaj man Jesucristó a'neé ma'an Pabló a'neé a

19 Cunudanj nij sí amán rá ni'yaj man Jesucristó man estadó Asia a'néé saludó rihaan soj, ga sí cu'naj Aquila do', chana cu'naj Priscila do', taran' nij sí amán rá nuu chre' tucúa roj so' do', a'néé ndo'o saludó rihaan soj a. 20 Dan me se cunudanj nij tinúú ní' a'néé saludó rihaan nij soj ei. Gaa nari' tuvi' soj, ne ve'é ndo'o ca'mii soj ga tinúú soj, ne go' soj 'o xto guee rihaan tinúú soj asa' nari' tuvi' soj ei.

21 A'néé ma'anj saludó do' rihaan soj uún ei. Nihánj me nana cachrón ma'anj ra'aj ya rihaan yanj nihánj adonj.

22 Sese vaa yo'o tuvi' soj ne amán rá ni'yaj man sí 'nij ra'a man ní', ne quene'en soj se vaa ya quiran' sí vaa danj sayuun nanj chuguanj. Ya ca'na' uún sí 'nij ra'a man ní' ei.

23 Me rá 'unj qui'yaj ndo'o Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' se luj che'é soj ei. 24 Ne se sa' 'ee rá yuvii nuu nimanj 'yaj Jesucristó me se a'néj rihaan soj cunuû nimán soj ei.

**Se-nānā Diosē nanā sã' me rá catũũ nimán ní'
a
New Testament in Triqui, Copala (MX:trc:Triqui,
Copala)**

copyright © 1987 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Triqui, Copala

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Triqui, Copala [trc], Mexico

Copyright Information

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Triqui, Copala

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

3a8f2838-fe9f-5490-8d78-a7bbfddab871